

Ændringsforslag nr. 9
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10
vedtoges enstemmigt med 94 stemmer; 53 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 11
vedtoges enstemmigt med 94 stemmer; 53 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12
vedtoges enstemmigt med 94 stemmer; 54 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 13 og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3327; finansudvalgets tillægsbetænkning i tillæg D. sp. 3461).

Der var stillet 421 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen* og *Aksel Larsen*:

Til § 21.

1) I den foreslåede affattelse af tekst-
anmærkning nr. 1 udgår i stk. 1, 5.-9. linje,

ordene „Værnepligtige menige . . . . 4 kr. 00 ø. pr. dag“ og erstattes af: „Værnepligtige menige 4 kr. 00 ø. pr. dag“.

2) Efter stk. 2 indføjes et nyt stykke sålydende:

„Stk. 00. Værnepligtige menige erholder endvidere vederlagsfrit vask og toiletartikler samt 10 cigaretter daglig og en orlovsrejse månedlig.“

3) Ny tekstanmærkning. (Nedsættelse af den militære tjenestetid).

Efter nr. 26 indsættes som ny tekstanmærkning:

„Nr. 00.

Den militære tjenestetid nedsættes til 12 måneder for værnepligtige ved våbenarter, der tidligere har haft sådan eller kortere tjenestetid.“

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at tredjebehandlingen af finanslovforslaget vil foregå på den måde, at der i dag kun forhandles om ændringsforslagene, medens forhandlingen om finanslovforslaget som helhed vil finde sted i morgen.

Ændringsforslagene sættes til forhandling.

Udvalgets Ordfører (Thestrup): Da finanslovforslaget var til anden behandling i det høje ting, var der ikke stillet ændringsforslag, idet finansudvalget i lighed med, hvad man tidligere har gjort for at spare arbejde, papir m. m., havde valgt at samle ændringsforslagene til tredje behandling.

Til denne behandling er der nu i tillægsbetænkningen stillet 421 ændringsforslag. De er ikke alle lige betydningsfulde. Jeg skal under gennemgangen af de enkelte afsnit tillade mig at fremdrage nogle af de væsentligste. Jeg tilføjer, at finansudvalget siden anden behandling har haft samråd med udenrigsministeren, finansministeren, indenrigsministeren, undervisningsministeren, kirkeministeren, ministeren for handel, industri og søfart, ministeren for offentlige arbejder og forsvarsministeren om nogle af de stillede ændringsforslag.

■ Vedrørende §§ 5, 6, 7 og 8 har jeg ingen bemærkninger at gøre.

[Thestrup.]

Vedrørende ministeriet for Grønland er der til § 2 stillet ændringsforslagene nr. 37—41, til § 9 ændringsforslagene nr. 61—82, til § 27 ændringsforslagene nr. 366 og 367 og til § 30 ændringsforslagene nr. 404 og 421. Den samlede merudgift vedrørende § 9 på knap 1 mill. kr. fordeler sig over en række enkeltkonti. Et midlertidigt løntillæg til de grønlandske bestillingsmænd medfører en merudgift på 235 000 kr., medhjælpskonti under sundhedsvæsenet forhøjes med 200 000 kr., og forskellige andre udgifter under sundhedsvæsenet stiger med 180 000 kr. Endvidere medfører det omtalte løntillæg til de grønlandske bestillingsmænd, at Grønlandsministeriets tilskud til den kgl. grønlandske handel må forhøjes med 115 000 kr. Vedrørende § 27 medfører ændringsforslagene en merudgift på 8,7 mill. kr. til anlægsarbejder i Grønland, nemlig 6,7 mill. kr. under Grønlandsministeriet og 2 mill. kr. under den kgl. grønlandske handel.

Vedrørende udenrigsministeriet er der til § 10 stillet ændringsforslagene nr. 83—96 og til § 30 ændringsforslag nr. 413. Den samlede merudgift andrager ca. 800 000 kr. og fordeler sig på en hel del konti. Nævnes kan, at bosættelsespenge, chargé d'affaires-honorarer, forflyttelser m. m. forhøjes med 200 000 kr., og at bidrag til de underudviklede lande forhøjes med 162 000 kr.

Vedrørende landbrugsministeriet er der til § 2 stillet ændringsforslagene nr. 35 og 36, til § 11 ændringsforslagene nr. 97—122 og til § 30 ændringsforslagene nr. 402 og 405. Den samlede merudgift andrager godt 5½ mill. kr. Ændringsforslag nr. 405, der går ud på en forhøjelse af lånene til oprettelse og supplerung af mindre landbrug med 5 mill. kr., har et mindretal, det konservative folkepartis medlemmer, ikke kunnet tiltræde.

Vedrørende fiskeriministeriet er der til § 12 stillet ændringsforslagene nr. 123 og 124. Jeg har ingen bemærkninger at gøre hertil.

Vedrørende indenrigsministeriet er der til § 13 stillet ændringsforslagene nr. 125—147, til § 27 ændringsforslagene nr. 368—376, til § 28 ændringsforslag nr. 399 og til § 30 ændringsforslag nr. 406. Af merudgiften på § 13 på 3,9 mill. kr. skyldes 1,9 mill. kr. en forhøjelse af civilforsvarets budget og 1,2 mill. kr. forøget tilskud til Nationalforenin-

gen til Tuberkulosens Bekæmpelse til dækning af underskuddet ved foreningens tuberkuloseinstitutioner i 1957-58. Endvidere kan nævnes, at en forhøjelse af statens andel i overpræsidentens kontorhold medfører en merudgift på godt 0,5 mill. kr. Af merudgiften på § 27 angår ca. 2,7 mill. kr. byggearbejder og montering vedrørende sindssygeværnen, og på § 28 er der en merudgift på 1 mill. kr. til videreførelse af den igangværende etablering af offentlige beskyttelsesrum.

Vedrørende boligministeriet er der til § 14 stillet ændringsforslagene nr. 148—150 og til § 27 ændringsforslag nr. 377. Merudgifterne på § 14 er 275 000 kr., hvormed beløbet til dækning af statsboligfondens underskud forhøjes, og 482 000 kr., hvormed omkostningerne ved Slotsholmens overgang til fjernvarmeforsyning forhøjes. Nr. 377 vedrører detailprojektering af byggeri på de arealer, staten har overtaget fra A/S De danske Sukkerfabrikker, og andrager 194 000 kr.

Vedrørende arbejds- og socialministeriet er der til § 15 stillet ændringsforslagene nr. 151—170, til § 27 ændringsforslag nr. 378 og til § 30 ændringsforslagene nr. 407 og 408. Merudgiften på § 15 på godt 10 mill. kr. skyldes navnlig, at januarpristallet medfører en stigning i folkepensionsudgiften på 8 mill. kr. Hertil kommer en merudgift til vanføreforsorgen på ca. 1 mill. kr. og en bevilling på 1 140 000 kr. til Dansk Sundhedstjeneste i Sydslesvig.

Vedrørende ministeriet for offentlige arbejder er der til § 2 stillet ændringsforslagene nr. 9—34, til § 16 ændringsforslagene nr. 171—181, til § 26 ændringsforslagene nr. 345—349, til § 27 ændringsforslagene nr. 350—365, til § 28 ændringsforslag nr. 400 og til § 30 ændringsforslagene nr. 409 og 414. På § 2 er der en mindreudgift på 1 mill. kr., der skyldes, at merudgifter på statsbanerne, hidrørende fra prisstigning på brændsel, opvejes af merindtægter fra postvæsenet, der skyldes portoforhøjelsen, og på lufthavnene. Ændringsforslagene til § 16 har jeg intet at bemærke til. Om ændringsforslagene til § 26 vil jeg gerne bemærke følgende: de til vejformål m. v. bestemte indtægter indeholder en merudgift på 2,8 mill. kr., der fordeler sig med 2,2 mill. kr. til udskiftning og nyopsætning af færdselstavler og 0,6 mill. kr. til visse

[Thestrup.]

særlig påkrævede viaduktarbejder. Ændringsforslagene til § 27 omfatter bl. a. ca. 5,9 mill. kr. til statshavnene, ca. 5,3 mill. kr. til radiokæder for fjernsyn og telefoni m. v. og ca. 1,3 mill. kr. til statens lufthavne. Ændringsforslag nr. 359, der vedrører anlæg af et jernbanefærgeleje i Hirtshals havn til 4 mill. kr., har et mindretal, det konservative folkepartis medlemmer, ikke kunnet tiltræde.

Vedrørende ministeriet for handel, industri og søfart er der til § 1 stillet ændringsforslagene nr. 4 og 5, til § 17 ændringsforslagene nr. 182-193 og til § 30 ændringsforslag nr. 410. Jeg har ingen bemærkninger at gøre til disse.

Vedrørende justitsministeriet er der til § 18 stillet ændringsforslagene nr. 194-212, til § 27 ændringsforslagene nr. 379-381 og til § 30 ændringsforslag nr. 403, og jeg har heller ingen bemærkninger at gøre til disse.

Vedrørende kirkeministeriet er der til § 19 stillet ændringsforslagene nr. 213-218. Jeg har heller ikke her nogen bemærkninger at gøre.

Vedrørende undervisningsministeriet er der til § 2 stillet ændringsforslagene nr. 42-48, til § 20 ændringsforslagene nr. 219-322, til § 25 ændringsforslag nr. 344, til § 27 ændringsforslagene nr. 382-394, 397 og 398 samt til § 30 ændringsforslag nr. 411 og 415. Merudgiften vedrørende § 20 er på 4,8 mill. kr. og fordelere sig på en række områder. Af større merbevillinger kan nævnes ca. 575 000 kr. til driften af rigshospitalet, 550 000 kr. til Københavns universitets institut for teoretisk fysik, ca. 300 000 kr. til forskellige hovedstandsættelser af statsskoler, tilskud til friskoler 700 000 kr. og tilskud til private efterskoler 600 000 kr. Hertil kommer en række bevillinger til Københavns universitet og til den polytekniske læreanstalt på tilsammen henholdsvis ca. 500 000 kr. og ca. 670 000 kr. Vedrørende § 27 er der foreslået forhøjelser på ca. 5 mill. kr. til byggearbejder ved statsgymnasierne og 1,3 mill. kr. til udvidelse af radiohuset.

Vedrørende forsvarsministeriet er der til § 21 stillet ændringsforslagene nr. 323-337 og til § 27 ændringsforslag nr. 395. Ændringsforslag nr. 337 er en ny tekstanmærkning, hvorved forsvarsministeren bemyn-

diges til i finansåret 1957-58 at træffe sådanne forholdsregler, at der på § 21 og § 27 I. 29. opnås en samlet besparelse på 60 mill. kr., der fordeles på forskellige poster efter forsvarsministerens nærmere skøn og optages på forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1957-58. Følgende af finansudvalgets medlemmer har ikke kunnet tiltræde dette forslag: de ærede medlemmer hr. Poul Claussen, hr. Thorkil Kristensen og hr. Tesdorpf samt jeg selv.

Vedrørende finansministeriet er der til § 1 stillet ændringsforslagene nr. 1-3 og 6-8, til § 3 ændringsforslagene nr. 49 og 50, til § 4 ændringsforslag nr. 51, til § 22 ændringsforslagene nr. 338-343, til § 27 ændringsforslag nr. 396, til § 29 ændringsforslag nr. 401 og til § 30 nr. 412 og 416-420. Ændringsforslagene til § 1 vedrører forhøjelse af skatter og afgifter. Indkomstskat af personer forhøjes med 40 mill. kr., indkomstskat af selskaber forhøjes med 25 mill. kr., retsafgifter med 3 mill. kr., patentafgifter med 0,25 mill. kr. og skibsmålingsafgifter med 0,15 mill. kr., eller i alt 68,4 mill. kr. Vedrørende ændringsforslagene til § 3 — rentekonto — bemærker jeg følgende. Af merindtægten på 15 mill. kr. skyldes 13 mill. kr., at renteindtægten af Marshalludlån nu opføres på § 3, hvorfra beløbet via § 29 overføres til afskrivning på reguleringskontoen i Danmarks nationalbank, medens disse renter hidtil er taget til indtægt direkte på reguleringskontoen. Endvidere budgetteres udgiften til renter af skatkammerbeviser 2 mill. kr. lavere, idet salget af skatkammerbeviser i 1957-58 påregnes at blive 50 mill. kr. mindre end forudsat ved finanslovsforslagets udarbejdelse. Ændringsforslaget vedrørende § 4 — den paragraf, der hedder „Adskillige indtægter“ — viser en merindtægt på 4 mill. kr. og skyldes, at statens andel i Danmarks nationalbanks overskud i 1957 nu påregnes at blive 5 mill. kr., medens der på finanslovsforslaget kun var budgetteret 1 mill. kr. Bankens i mellemtiden fremkomne regnskab for 1956 viser et overskud, hvoraf statens andel udgør ca. 6,6 mill. kr. Vedrørende ændringsforslagene til § 22 bemærker jeg, at beløbet til imødegåelse af tillægsbevillinger under driftsbudgettet efter forhandling mellem finansministeren og finansudvalget nedsættes med 50 mill. kr.

Anden næstformand (Halldan Hendrikson): Jeg må anmode om lidt mere ro i salen.

Udvalgets ordfører (Thestrup): Endvidere påregnes en merindtægt på ca. 1 mill. kr. i kommunernes andel af udgifterne ved vurderingen af landets ejendomme. Da der samtidig opføres en bevilling på 5,5 mill. kr. til atomenergikommissionen og en merbevilling på 0,5 mill. kr. til skatterådene, bliver der sammenlagt en mindredgift på ca. 45 mill. kr. på finansministeriets budget. Ændringsforslag nr. 396 vedrører godt 26 mill. kr. til atomenergikommissionens forsøgsanlæg ved Risø.

Ændringsforslagene er stillet af de pågældende ministre. De er tiltrådt af hele udvalget med undtagelse af nr. 359, 405 og 337, som er tiltrådt af et flertal, således som jeg allerede har gjort rede for.

Jeg tilføjer, at finansudvalget netop for tiden er i færd med at behandle forskellige forslag vedrørende forhøjede indtægter eller besparelser, som vi ikke har kunnet få færdiggjort her til finanslovforslagets sidste behandling. Vi regner med, at disse forslag, som vi for en dels vedkommende er enige om, vil fremkomme som ændringsforslag til til lægsbevillingslovforslaget.

Kolbjørn: Som det fremgår af den afgivne tillægsbetænkning, tilslutter det samlede finansudvalg sig de 418 af ministrene stillede ændringsforslag.

Om 3 ændringsforslag har der ikke kunnet opnås enstemmighed i udvalget. Det drejer sig om ændringsforslag nr. 405 vedrørende landbrugsministeriet — § 30 I. C. 1. B. d. 7. Forslaget går ud på efter indstilling af statens jordlovsudvalg yderligere at bevilge 5 mill. kr., der kan udlånes til oprettelse og supplerung af mindre jordbrug.

Det andet ændringsforslag, der har været forskellige opfattelser af, er nr. 359 vedrørende ministeriet for offentlige arbejder — § 27 I. 3. Det går ud på at bevilge 4 mill. kr. til anlæg af et jernbanefærgeleje i Hirtshals havn. Ved dette forslag besluttes det at realisere en længe drøftet plan om tilvejebringelse af en ny helårsforbindelse mellem Sydnorge og kontinentet. En sådan forbindelse vil give mulighed for forøget rejsesamkvem mellem Norge og Danmark

og for overførelse af godsvogne fra og til Syd- og Vestnorge. Jeg henviser i øvrigt til, at det i 1939-40 vedtoges at bygge et færgeleje i Hirtshals, men at planen som følge af krigen og besættelsen ikke blev virkelig gjort.

Endelig drejede uenigheden sig om ændringsforslag nr. 337 vedrørende §§ 21 og 27, i hvilket den højtærede forsvarsminister foreslår, at der for det kommende finansår gennemføres en besparelse på forsvarsministeriets drifts- og anlægsbudgetter på 60 mill. kr.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale de 3 nævnte ændringsforslag.

Jensen-Broby: Jeg kan henholde mig til finansudvalgets ordførers udtalelser og også til nogle af de udtalelser, som det ærede medlem hr. Kolbjørn fremsatte, og skal derfor nøjes med at sige nogle ganske få ord om vor stilling til ændringsforslag nr. 337, som drejer sig om de 60 mill. kr.s nedsættelse på § 21 og § 27. Socialdemokratiet, venstre og det konservative folkeparti er gået ind for Atlantpagtens militærpolitik om et fælles forsvar af Vesteuropa, og når forsvarsministeren nu foreslår en nedsættelse af forsvarsudgifterne for det kommende år, går vi i venstre ud fra, at nedsættelsen kan foretages ved sådanne besparelser på de militære bevillinger, der ikke hindrer os i at opfylde vore forpligtelser som medlemmer af NATO. Ministeren må selvfølgelig bære ansvaret for, at dette ikke sker. Venstre mener, at der inden for administrationen af de militære bevillinger findes adskillige steder, hvor betydelige besparelser kan finde sted, og af den grund anbefaler jeg at stemme for ændringsforslaget.

Thestrup: På mit partis vegne skal jeg anbefale at stemme mod de 3 ændringsforslag nr. 359, nr. 405 og nr. 337.

Hvad angår nr. 359 vil min partifælle, det ærede medlem hr. Baagø nærmere begrunde mit partis stilling.

Hvad angår nr. 405, der vedrører en forhøjelse på 5 mill. kr. af de midler, der er bestemt til lån til oprettelse og supplerung af mindre landbrugsejendomme, er det vor opfattelse, at vi ikke bør gå ud over de 19,9 mill. kr., der er foreslået i det oprindelige finanslovforslag. Det er næppe her ved

[Thestrup.]

trejde behandling det rette tidspunkt til at gå ind i en større debat om udstykning.

Hvad angår nr. 337, er det vor opfattelse, at det stillede ændringsforslag er et ufornuftigt og urimeligt forslag. Den højtærede forsvarsminister burde, hvis han havde fundet det rimeligt eller blot forsvarligt at spare disse 60 mill. kr. på forsvaret, have gjort det allerede på det forslag til finanslov, der forelagdes os i efteråret, således at man havde gjort op, på hvilke poster besparelsen skulle ske, og således at det havde været muligt for finansudvalget at tage stilling dertil. Den højtærede forsvarsminister kan være overbevist om, at han fra vor side skulle have fået al mulig støtte til at gennemføre rimelige besparelser. Den højtærede forsvarsminister kunne også være kommet med ændringsforslag til de enkelte poster på forsvarsministeriets budget på et sådant tidspunkt, at en forsvarlig behandling deraf i finansudvalget havde været mulig. Mit partis repræsentanter i finansudvalget ville også i så fald have modtaget forslagene med forståelse og underkastet dem en velvillig behandling, thi vi deler helt og fuldt det synspunkt, at hvor der på statens budget kan spares, uden at det er uforvarligt, må det ske. Dette gælder naturligvis også forsvaret, men dette forslag om at spare 60 mill. kr. på forsvaret er jo kommet på en helt anden måde; det er kommet i sidste øjeblik, og der siges intet om, på hvilke områder inden for forsvaret der skal spares, blot, at der skal spares 60 mill. kr.

Jeg forstår, at det er regeringens opfattelse, at den økonomiske situation nødvendiggør en besparelse på 60 mill. kr. på statens udgifter. Hertil vil jeg sige, at mit parti er mere end villigt til at hjælpe regeringen med at finde frem til sådanne besparelser, men så må det ske på en forsvarlig måde; det må fordeles over de forskellige ministerier, og de store beløb, vi anvender til social forsyning, til udlån til byggeri og til lønninger, må også i søgelyset.

Den højtærede forsvarsminister har over for finansudvalget erkendt, at en nedskæring på 60 mill. kr. på forsvarsbudgettet ikke kan undgå at gå ud over forsvarets effektivitet. Berlingske Tidende indeholdt i går en kronik af general Kragh, der klart og tydeligt gav

udtryk for det samme med den tilføjelse, at det endda ville bevirke en ikke ringe formindskelse af effektiviteten.

Når nu disse 60 mill. kr. skulle spares, og det er jeg ikke uenig i, havde det så ikke været klogere og mere forsvarligt ikke at tage dem på ét sted, oven i købet dér, hvor vi alle kan se besparelsen gør skade, men også lade statens andre grene bære deres del deraf?

Jeg kan herefter meddele, at mit parti ikke kan stemme for de ændringsforslag, jeg nu har omtalt.

Bertel Dahlgaard: Finanslovsforslaget, som det nu vil komme til at foreligge, udviser som nævnt et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på 420 mill. kr. Lægger man hertil de besparelser på forsvarsbudgettet, som vil blive gennemført i henhold til den foreslåede tekstanmærkning under nr. 337, bliver overskuddet 480 mill. kr. mod 375 mill. kr. på indeværende års budget. Der er endda afsat 20 mill. kr. mere til dækning af det kommende års tillægsbevillingslov end på indeværende års finanslov.

Jeg mener ikke, at de opnåede besparelser er tilstrækkelige set ud fra hensynet til valutasituationen og hele den økonomiske stilling, og sparebestræbelserne må derfor fortsættes. Dette må også ske under hensyn til folketingets beslutning om, at halvdelen af udgifterne til folkepensioneringen skal dækkes ved varige besparelser. Alligevel er de nu tiltrådte forbedringer af finansloven meget betragtelige og må hilses med tilfredshed.

Jeg skal derefter knytte enkelte bemærkninger til de tre ændringsforslag, hvorom der ikke var enighed i finansudvalget. Medens de konservative medlemmer tager afstand fra ændringsforslaget under nr. 405 om lån til oprettelse og supplerende af mindre landbrug, skal jeg anbefale at stemme for det.

Ændringsforslaget under nr. 359 angående bygningen af et jernbanefærgeløje i Hirtshals havn, stillet af trafikministeren, lægges der megen vægt på fra norsk side, både af private og af den norske regering. Jeg nærer ikke den mindste tvivl om, at gennemførelsen af dette ændringsforslag vil blive af stor betydning for Nordjylland, ja, i nogen grad sikkert vil få betydning for størstedelen af Jylland. Jeg nærer heller ikke tvivl om, at

[Bertel Dahlgaard.]

færgelejet vil være medvirkende til fremme af dansk-norsk samhandel; det er ganske klart, at det vil medføre en udvikling af den skandinaviske turisme. Det er et forslag, der løser både et dansk og et skandinavisk spørgsmål, og jeg vil anbefale det meget stærkt.

Ændringsforslaget om at spare 60 mill. kr. på forsvarsministeriets budget giver anledning til forskellige betragtninger. Man må vel snarest se det på baggrund af den bevægelse, der i det hele taget går hen over NATO-landene, ja, vel over hele verden, nemlig erkendelsen af, at det er nødvendigt at finde et nyt balancepunkt mellem de militære og økonomiske hensyn.

Begyndelsen til denne nyorientering kan man allerede finde i den rapport, som Norges, Canadas og Italiens udenrigsministre, de såkaldte tre vise mænd, afgav til NATO-rådet i efteråret, og hvori de giver udtryk for, at de økonomiske spørgsmål bliver stedse vigtigere, thi, som de vise mænd siger, medens den umiddelbare frygt for et stortilet angreb mod Vesteuropa af Sovjetunionen til en vis grad er mindsket, er Sovjet ved at gå over til en politik, der anvender økonomiske midler med det formål at underminere Vesteuropa ved at lokke de underudviklede lande i Asien og Afrika til sig. Disse udtalelser er senere understreget af forberedende skridt til militære nedskæringer inden for NATO-landene.

Det radikale venstre betragter de 60 mill. kr.s besparelser som et indledende skridt til en videre udvikling. Med den prisudvikling, der er foregået i de senere år, og som i de sidste uger har fået sit mest skæbnesvangre udslag for Danmark i de voldsomme prisfald for landbrugseksporten, er Danmark så hårdt ramt, at det er en bydende nødvendighed, at Amerika og andre NATO-lande tager hensyn hertil, når der foretages en vurdering af de enkelte landes militære byrder. Det har jo været en yndet sport her i folketinget for repræsentanter både for socialdemokratiet, venstre og de konservative at forkynde, at Danmarks militære byrder er blandt de forholdsmæssigt laveste inden for NATO-landene. Det bliver nødvendigt for os alle at anvende en anden målestok. Vi er allieret med lande, hvoraf hovedparten ejer de råstoffer, vi mangler.

Når disse råstoffer går op i pris, er det en gevinst for dem, medens vi bliver fattigere. Vi er allieret med lande, hvoraf hovedparten — og samtidig de mægtigste af dem — fører en told- og restriktionspolitik, der undergraver Danmarks hovederhverv.

Tages disse ting i betragtning, er der for mig ikke tvivl om, at de militære byrder, der tynger Danmark, er blandt de tungeste, som bæres af noget af NATO-landene, og det må vore allierede bringes til at forstå, når våbenhjælpprogrammerne udarbejdes — forudsat selvfølgelig, at man her i landet vil opretholde en militær rustning som den nuværende. Det viser sig i øvrigt også, så vidt jeg kan se, at der hidtil er tilkendt Norge en relativt større materiel hjælp fra USA, end der er tildelt Danmark. Jeg mener, det er helt rimeligt ganske åbent at nævne disse forhold, når det drejer sig om, hvad man kalder et fælles forsvar, hvor Danmark som et led i dette fællesskab rammes af forhold, som samtidig giver vore allierede større bæreevne.

Under disse forhold er det også rimeligt, at det har været drøftet i finansudvalget, hvor store militære besparelser der er nødvendige. Det radikale venstre har ment, at den økonomiske nødvendighed kræver større besparelser end de af forsvarsministeren foreslåede, men den høje regering og venstre har ikke ment at kunne gå videre.

Det radikale venstre forbeholder sig i den kommende tids forhandlinger at videreføre det, der har fundet udtryk i de 60 mill. kr.s besparelser, bl. a. med henblik på en nedsettelse af tjenestetiden. Disse spørgsmål vil blive ført frem fra vor side på de tidspunkter, vi mener der er mest udsigt til at opnå et resultat, og det radikale venstre kan derfor ikke stemme for de af kommunisterne stillede ændringsforslag.

Det er for mig meget beklageligt, at det konservative folkeparti har nægtet at medvirke til disse besparelser. Det konservative folkeparti har tidligere akkviesceret ved de af det radikale venstre foranledigede ændringer i de militære planer. Det gælder de besparelser, der gennemførtes i efteråret 1954, hvor bygningen af yderligere to kaserner i Jylland blev opgivet; det gælder endvidere nedsættelsen af tjenestetiden fra 18 til 16 måneder, og det gælder overvejelsen af stationering af fremmede trop-

[Bertel Dahlgaard.]

per på danske flyvebaser. Det konservative folkeparti har så lidt som venstre rejst spørgsmålet om at ændre disse beslutninger; men med den voldsomhed, hvormed det konservative folkeparti, hvis man skal tro dets presse, nu går imod besparelserne på de 60 mill. kr., er der, så vidt jeg forstår, angivet en meget skarp linje på dette område for det konservative folkepartis politik efter valget. Vi ved formentlig nu, at det konservative folkeparti da vil tilstræbe at få de militære udgifter forøget igen.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale vedtagelsen af det af forsvarsministeren stillede besparelsesforslag.

Alfred Jensen: Tillægsbetænkningen over finanslovsforslaget antager efterhånden et stort omfang. I år er der hele 421 ændringsforslag. Det siger sig selv, at en lille gruppe som den kommunistiske, der ikke deltager i finansudvalgets arbejde, har vanskeligt ved at orientere sig i denne række ændringsforslag. Vi har jo praktisk taget ikke haft mere end to dage til at se på dem. Jeg skal ikke her fortie, at vi har mødt elskværdig imødekommenhed derved, at man har stillet tillægsbetænkningen til rådighed for os i løsblade allerede mandag. Men selv med denne imødekommenhed har vi praktisk talt ikke haft mere end to dage til at se på alle disse ændringsforslag, og enhver kan sige sig selv, at alene gennemlæsningen af dem tager tiden, og at en drøftelse i grupper, der ikke er repræsenterede i finansudvalget, levnes der meget lidt tid til. Det er jo et spørgsmål, om ikke tillægsbetænkningen, her hvor det drejer sig om så vigtige anliggender, burde være færdig før, så den kunne studeres mere grundigt, end tiden nu tillader det.

Det siger sig selv, at vi i år har måttet gå frem efter samme metode som foregående år. Vi har holdt os til de ændringsforslag i tillægsbetænkningen, som særlig påkalder vor interesse, og jeg skal tillade mig at omtale nogle af disse.

Der er for det første ændringsforslagene nr. 6, 7 og 8, der går ud på at tilstå ekstraordinære afskrivninger. Jeg har tidligere talt derimod, og den kommunistiske gruppe har stemt derimod ud fra den betragtning, at de medborgere og selskaber, der her er

tale om, er vel aflagte og egentlig ikke berettigede til den imødekommenhed, der her vises dem. Der tales ofte om, at der er en række indkomster, som er ukontrollable, og jeg ser i bemærkningerne til det lovforslag om nye afskrivningsregler, der lige er fremsat, at finansministeren gør opmærksom på, at de, der får fordel af den forbedring eller afskrivning, der foreslås, er skatteydere, hvis indkomster dårligt kan kontrolleres, og derfor bør kontrolbestemmelser o. lign. strammes. Ja men hvad der gælder fremefter, gælder også nu; derfor mener vi ikke, det er rimeligt, at man giver sådanne indrømmelser. Vi vil derfor stemme imod de tre ændringsforslag i lighed med, hvad vi har gjort tidligere år, hvor det har drejet sig om ekstraordinære afskrivninger.

Dernæst vil jeg gerne knytte et par bemærkninger til forslag, hvorom der ikke er enighed i finansudvalget, og om hvilke der, som det fremgår af forhandlingen, senere vil blive afstemning.

Ændringsforslag nr. 359 er blevet omtalt af flere ordførere her fra talerstolen, og jeg behøver ikke at komme nærmere ind på det; det drejer sig om anlæg af et jernbanefærgeløje i Hirtshals havn. Vi har den opfattelse, at et sådant jernbanefærgeløje vil tjene både trafikmæssige og beskæftigelsesmæssige formål, og vi vil derfor stemme for dette ændringsforslag.

Vi vil endvidere stemme for ændringsforslag nr. 405, med hensyn til hvilket finansudvalget har delt sig i et flertal og et mindretal, og som går ud på at stille lån til rådighed for husmandsbrug i henhold til statshusmandsloven.

Dernæst nogle bemærkninger om ændringsforslag nr. 337 til § 21. Jeg kan med det samme sige, at vi vil stemme for dette ændringsforslag. Det forekommer også os, at der er noget mærkeligt i, at dette ændringsforslag først kommer her — jeg havde nær sagt: i sidste minut før tredje behandling; jeg havde ventet, at der, når vi fik finanslovsforslaget i denne samling, ville have været nedskæringer på de militære budgetter, men det var jo ingenlunde tilfældet. Jeg skal ikke sige noget til, at man er kommet sent med på dette punkt, men jeg vil gerne bemærke, at den 60 mill. kr.s besparelse, der her foreslås, efter vor opfattelse ikke er tilstrækkelig. Jeg har i lighed med

[Alfred Jensen.]

mine partikammerater gentagne gange udtalt, at vi er imod de store militærudgifter, og vi har tidligere stillet forslag om, at de blev reduceret med 500 mill. kr. Vi er fortsat af den opfattelse, at de militære udgifter bør reduceres med et langt, langt større beløb end her foreslået, og jeg forstod på det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, at han deler vor opfattelse: at der må større besparelser til. De betragtninger, han fremførte angående de militære byrder, der hviler på det danske samfund, kan jeg give tilslutning til. Jeg har den opfattelse, at det ikke alene af statsfinansielle, men også af valutamæssige grunde er nødvendigt, at vi skærer det militære apparat ned og dermed de militære bevillinger; det er jo i allerhøjeste grad valutaslugende udgifter, der er tale om. Vi ønsker som sagt, at besparelserne skal være større; men jeg forstår, at vi senere vil blive stillet over for besparelsesforslag, og dem vil vi da støtte med al den kraft, vi råder over. Vi har ligesom i fjor, da der også var stillet ændringsforslag, som ikke helt imødekom vore ønsker, undladt selv at stille ændringsforslag; i stedet for stemmer vi for de besparelser, der foreslås fra anden side, det vil altså sige, at vi vil stemme for ændringsforslag nr. 337.

Vi har derudover selvstændigt stillet ændringsforslag til forsvarsministeriets budget, nemlig til tekstanmærkningerne under § 21. Det første af vore ændringsforslag går ud på, at lønningerne for værnepligtige forhøjes til 4 kr. pr. dag. Efter de gældende regler, der nu foreslås forlænget, gives der som bekendt 2 kr. daglig i de første 6 måneder, 2 kr. 25 øre daglig for tjeneste ud over 6 måneder og indtil 12 måneder, og ved tjeneste ud over 12 måneder samt under genindkaldelse gives der 3 kr. pr. dag. Det er lønninger, som er fastsat for år tilbage; de har efter vor opfattelse aldrig været tilstrækkelige, men nu rækker de slet ikke til.

Den værnepligtige, der kun har soldaterlønnen at ty til, når man skal købe cigaretter og kaffe i ny og næ eller en læskedrik, vil

have meget vanskeligt ved at klare sig med den løn, der betales; derfor har vi den ene gang efter den anden rejst spørgsmålet om forhøjelse af soldaterlønningerne. Vi har i de senere år mødt modstand på dette punkt; der er blevet henvist til, at en regulering af soldaterlønningerne bedre vil kunne foretages under behandlingen af den nye militærordning. Vi har imidlertid den opfattelse, at en regulering af lønningerne ikke kan udskydes. Det kan ikke være rimeligt, at de unge mennesker, som er tvunget til at trække i militærtrøjen, fortsat skal lønnes dårligere end dem, der frivilligt går ind i militærtjenesten; de får jo nemlig en løn af 4 kr. daglig. Jeg vil også gøre opmærksom på, at der findes adskillige, som er i den heldige situation, at de får et supplement til soldaterlønnen, nemlig dem, der er ansat i staten og i en række koncessionerede virksomheder; de får i de fleste tilfælde halv løn, medens de er indkaldt. Men det store flertal har ikke andet at tære på end det, der udbetales i dagløn. Det siger sig selv, at det ikke rækker til; skal de klare dagen og vejen, bliver de nødt til at trække på familie og bekendte, og det forekommer os ikke rimeligt. Det er ud fra disse betragtninger, vi stiller ændringsforslag om en anden affattelse af de første linjer i stk. 1 i tekstanmærkning nr. 1 til § 21.

Dernæst foreslår vi, at der efter stk. 2 i samme tekstanmærkning indføjes et nyt stykke — det har vi også tidligere foreslået — som går ud på, at vask og toiletartikler samt 10 cigaretter daglig og en orlovsrejse månedlig stilles vederlagsfrit til rådighed for de værnepligtige. Jeg tror ikke, nogen vil bestride rimeligheden heri. Mange af de værnepligtige må jo selv sørge for at få ikke alene deres undermundering, men også det drejlstøj, de får udleveret, vasket. Vi kan ikke være bekendt, at de værnepligtige selv skal afholde omkostningerne herved; det må være militæret, der afholder disse udgifter. Det samme gælder toiletartiklerne.

Hvad cigaretterne angår, har jeg tidligere

[Alfred Jensen.]

talt for en ordning, som findes i adskillige landes hære, en ordning, som også — måske tillempet — bør gennemføres herhjemme. Vi stiller forslag om, at der daglig stilles 10 cigaretter til rådighed for hver værnepligtig, og udgiften hertil vil ikke være så stor, al den stund hovedparten af cigaretprisen jo udgøres af forbrugsafgiften. Når man endelig tvinger folk ind til tjeneste, bør man også yde dem forskellige lettelser, bl. a. ved at stille cigaretter til rådighed for dem.

Der næst finder vi også, at der i tilknytning til den udvidede mulighed for tjenestefrihed, som er en følge af den nye retsplejelov for værnepligtige, må være større mulighed for, at de værnepligtige kan rejse til deres hjem. Det er efterhånden blevet dyrt at rejse, og har den værnepligtige kun den løn, som udbetales ham, er der ikke meget at rejse for. Derfor foreslår vi, at man stiller en gratis orlovsrejse månedlig til rådighed for hver af de værnepligtige menige.

Vort tredje ændringsforslag går endelig ud på, at der indføres en ny tekstanmærkning om tjenestetidens nedsættelse. Jeg har ofte talt imod, at tjenestetiden blev sat op, og ofte talt for, at den burde sættes ned, og vi har flere gange stillet forslag om, at man skulle træffe de nødvendige foranstaltninger til at nedsætte tjenestetiden til højst 12 måneder. Vort forslag her går ud på, at tjenestetiden for de dele af hæren, hvor tjenestetiden før var 12 måneder eller derunder, nu nedsættes til 12 måneder.

Jeg tror ikke, jeg behøver at komme med nogen yderligere motivering for dette forslag. Jeg har sporet en stadig stigende interesse for tjenestetidens nedsættelse. Jeg hæfter mig også ved, at det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard gjorde opmærksom på, at det radikale venstre arbejder med forslag og planer om at foretage skridt til at få tjenestetiden sat ned. Jeg beklager, at man ikke vil stemme for de ændringsforslag, vi har stillet. Jeg havde den opfattelse, at netop spørgsmålet om tjenestetidens nedsættelse var genstand for stor interesse. Netop i denne tid for 4 år siden, da man også stod over for et forårsvalg, var tjenestetidsspørgsmålet et af de mest fremtrædende spørgsmål i den offentlige debat, og det nuværende regeringsparti var alt andet end

interesseret i, at tjenestetiden blev sat op til det, der var tale om dengang, 18 måneder; man havde opfattelsen af, at det var en livssag for socialdemokratiet at holde tjenestetiden nede.

Jeg ved ikke, om den interesse, der dengang var for den korte tjenestetid, stadig væk eksisterer, men jeg vil tillade mig at anbefale, at man ser med velvilje på de af os stillede ændringsforslag.

Oluf Pedersen: Det skal ingen hemmelighed være, at retsforbundet er skuffet over de forslag til besparelser, som finansudvalget har fundet frem til. Jeg synes, at vi i sommeren 1953, under den venstre-konservative regering, var meget dygtigere til at sable regeringens mange udgiftsforslag ned. Nu hørte jeg nok finansudvalgets ærede ordfører sige, at vi kan regne med, at der kommer flere besparelsesforslag på tillægsbevillingsforslaget, og dem må vi så vente på.

Det undrede mig noget ved en gennemlæsning af finanslovsforslaget at se, at man tilsyneladende har den opfattelse, at alt, hvad der har med kgl. forretninger at gøre, skal give underskud. Det gælder den kgl. grønlandske handel, det gælder det kgl. teater, og det gælder jo også assistenshuset og statsbanerne. Man skulle ellers tro, at når staten drev erhvervsvirksomhed, var det meningen, at virksomheden skulle give overskud, i stedet for at man tilsyneladende stiller underskuddet op som et slags mål.

Der er også udgifter, som jeg synes er urimelige. Der er således de 200 000 kr. til statens kornkontor, selv om jeg nok har set, at nu skal det ikke mere have nogen bestyrelse, i hvert fald har man strøget bestyrelseshonoraret. Der er også udgifterne til konsulenten i fortidens hesteavl, til statens husholdningsråd, til udvandringskontoret — der skulle for øvrigt være et indvandringskontor for dem, der kommer hjem igen — og til importreguleringen, der koster staten mange penge, samtidig med at den koster forbrugerne langt mere ved den varefordyrelse, som den præsterer. Men alle disse store poster skal ændres ved særlig lov, så det kan vi senere vende tilbage til.

Som forholdene er, synes jeg, det er naturligt, at retsforbundet, der jo altid har været skatternes fjende nr. 1, fremsætter en skatte-

[Oluf Pedersen.]

afviklingsplan, men det forstår jeg at der bliver mulighed for i morgen, mens vi i dag holder os til ændringsforslagene.

Der er kun 3 ændringsforslag, som der er uenighed om, og hvad disse angår, kan jeg give tilslutning til både nr. 359 om et jernbanefærgeleje til trafikken fra Norge, vort broderland mod nord, som har sat så meget ind på at få denne rute, og til nr. 405 om lån til køb af jord til landbrug og byggeri til nye brug. Tesktanmærkningen under nr. 337 om 60 mill. kr.s besparelse på forsvaret kan jeg også anbefale, idet jeg henviser til mine udtalelser i fjor, da jeg henstillede, at man foretog nye, større besparelser.

De kommunistiske ændringsforslag vil jeg under de givne forhold anbefale at stemme imod.

A. Lyng: Det er store beløb, der atter i år søges bevilget til drifts- og anlægsudgifter i Grønland, og vi grønlandske medlemmer er glade og taknemlige for dette bevis på vilje til at hjælpe Grønland frem. Jeg vil derfor gerne anbefale finanslovsforslaget til vedtagelse. Der er dog enkelte poster, jeg ikke kan tiltræde, og jeg vil også gerne have navneforandring for enkelte poster.

Under ændringsforslag til forslag til finanslov for 1957-58 § 27 I. 14. vedrørende de søgte bevillinger til den kgl. grønlandske handel vil jeg bemærke, at jeg gerne vil foreslå, at en udgift under industri- og fiskerianlæg på 1 mill. kr. til et salteri i Holsteinsborg får navneforandring til bevilling til industrianlæg (fiskefiletfabrik). Det, de lokale myndigheder, erhvervsorganisationer og den kgl. grønlandske handels afdeling i byen ønsker, er en filetfabrik. Man mener også, at det allerede nu er berettiget at påbegynde opførelsen af en sådan, og at det ikke behøver at udsættes yderligere.

Saltfiskproduktionen giver alt for lidt produktionsfremgang i forhold til arbejdsydelsen fra fiskernes side. Den er efter min mening årsagen til, at fiskeproduktionen i mange år er stagneret på et niveau på 10 000-11 000 t årlig. Produktionen forøges ikke i forhold til bevillingerne, selv om vi bygger store salterier. Den giver alt for små indhandlingspriser i forhold til arbejds-

ydelsen. Den har hidtil ikke virket fremmende på det søgående fiskeri, fordi den ikke kan forrente søgående materiel eller giver for lidt i overskud. Endelig giver fiskefiletfabrikationen større beskæftigelsesmuligheder, fordi hele fiskebehandlingen foregår i Grønland, mens saltfisken ikke behandles færdig på grund af, at vi ikke har tørrerier. Mærkeligt nok ligger det eneste tørreri for grønlandsk fanget fisk i København og gør ingen nytte for Grønland i beskæftigelsesmæssig henseende. Endelig, fiskefiletproduktionen giver langt sundere arbejdsvilkår, fordi det meste arbejde foregår i opvarmede rum, mens salthuse ikke opvarmes.

Jeg henviser til, hvor meget det har betydet for produktionens opsving i Sukkertoppen, da en filetfabrik med kontaktfryser byggedes på stedet. Det gav stødet til, at hele byen begyndte at arbejde med liv og lyst. Det gav stødet til, at de grønlandske fiskere omgående indledte søgående fiskeri med deres små både, fordi det nu betaler sig at drive et sådant fiskeri med de priser, der kan fås for havkatfiskeriet: 20 øre pr. kg for hel råfisk. Andre byers fiskere venter kun på en sådan chance til at indlede søgående fiskeri. Alene af beskæftigelsesmæssige grunde er det nødvendigt at bygge industrielle anlæg.

Af samme grund vil jeg foreslå en ændring med hensyn til en bevilling på 150 000 kr. til Godthåb salteri. Jeg foreslår, at bevillingen bruges til påbegyndelse af industrielle anlæg. Men det er naturligvis for lidt. Vi må have flere penge bevilget til det, eventuelt tage dem fra andre bevillinger. Erhvervsanlæggene i Godthåb, der nu har 2 500 indbyggere, er meget dårlige. Der er ingen anlæg ud over et salteri, og det kan vi ikke være bekendt. Allerede i 1949 har det grønlandske landsråd enstemmigt foreslået, at en fiskeribase med erhvervsanlæg placeredes i byen, der ligger centralt inden for rige fiskebanker ud for Vestgrønland.

Vi må her huske, at der den dag i dag ikke findes en fiskerihavn, hvor søgående fartøjer kan lande fisken i det 1 800 km lange Vestgrønland. En sådan findes ganske vist i Færingerhavn, men den betjener kun andre danske statsborgere og udlændinge. Ikke alene de lokale myndigheder og erhvervsforeninger i Godthåb, men også de

[A. Lyngé.]

skiftende landsråd siden 1949, byplanlægningsekspeditionen fra 1951, fiskeriekspeditionen fra 1952, Landsforeningen for grønlandske Fiskere og ikke mindst landsrådets befolkningskommission har i tidens løb støttet sagen. Men den dag i dag har vi ingen fiskerihavn. Der skal dog ikke rettes bebrejdelser af den grund, fordi havneanlæg er kostbare. Det er vanskeligere at forstå, at der heller ikke findes en læmole. En interimistisk læmole er let at lave ved at lægge et tipvognsspor fra en klippe lige ved siden af ud til Spækhusnæsset, på en strækning af nogle få meter sprænge klippen og fylde ud i havnen; det ville kun være nogle få års arbejde. En læmole kunne have skaffet tilstrækkelig ro i havnen, så at vi kunne have undgået de mange havarier og forlis i havnen. En sådan mole har været diskuteret i 20 år uden at blive realiseret. Hvis vi selv havde haft en smule penge og en smule bestemmelsesret, havde vi haft læmolen for længe siden.

Endvidere er der ingen landgangsbro ved salteriet, kun en lille betonplatform til landing af fisken. Den kan kun benyttes i højvande, og der er kun et enkelt hejseapparat. Råfiskbehandlingen for den landede fisk foregår på den lille platform i al slags vejr, regn, slud, blæst og kulde, i vinterens 8 måneder uden noget læ for arbejderne. Så snart der er en smule søgang, ligger fiskeriet stille. Ansvarlig grønlandsk repræsentation har i tidens løb rykket så mange gange i sagen, at tiden bør være inde til realisering af projektet. Vi ved, at statens udgifter er store, og at vi ikke kan få alt på én gang, men de ting, som vi selv anser for at have første prioritet, burde ikke vente så længe. Jeg gentager derfor, at industrianlæggene bør påbegyndes i år.

Der er endnu et par ting, jeg gerne vil bemærke. Der er en bevilling på 70 000 kr. til bygning af kiosker, som efter min mening burde udgå. Vi har i forvejen for stort forbrug af slik, chokolade og cigaretter. Lad de private småhandlende bygge kiosker. Det er ikke en statsopgave at være med til at opmuntre til endnu større forbrug af nydelsesmidler og luksusvarer.

Er det virkelig stadig ikke muligt at bygge lidt billigere i Grønland? Jeg ved, at tekniske installationer til moderne bekvemme-

ligheder er dyre, men boliger og lejligheder og rækkehuse på ca. 100 000 kr. pr. lejlighed — enkelte boliger i år er på 120 000 kr. — er lidt dyre i forhold til, at andre samfundsborgere i Grønland må nøjes med 25 000-35 000 kr. i boligstøtte.

Der er andre enkelte poster, som jeg ikke rigtig billiger. Det grønlandske penge- og sparekassevæsen er opført på finansloven med forventet underskud på 355 900 kr. Sparekasinstitutionen er stiftet af staten, som forrenter indskuddene og honorerer administrationen af statskassen. Hvad staten gør ved sparekassemidlerne, er der ingen, der ved. Tilsyneladende bruges den til at finansiere Grønlands pengevæsen, men med hvor meget ved vi ikke. Der er ingen tilgængelige regnskaber herfor. I andre lande bruger man sparekasserne til at finansiere produktionen eller husbyggeriet. Hvorfor er det stadig ikke muligt at gøre det samme i Grønland?

Det er store penge, staten bruger til Grønland, og der er grund til at konstatere, at det grønlandske samfund og i det hele taget privat initiativ deltager for lidt i finansiering af samfundsudgifterne. De store udgifter tvinger os til at overveje, om der er mulighed for aflastning, i hvert fald på enkelte områder. Det må bl. a. undersøges, om Grønland selv ikke kan påtage sig flere økonomiske forpligtelser imod at få flere beføjelser. Den økonomiske evne er ret lille, men der er vilje til at yde mere.

Nu har landsrådet næsten kun sociale udgifter at bestride, men dets virke må kunne udvides til at omfatte delvis erhvervsstøttende opgaver. Kunne landsrådet f. eks. ikke overtage finansiering af mindre bådehavne eller læmoler i forbindelse med erhvervsanlæg? I så tilfælde skulle landskassens indtægter forøges, eller det kunne stifte statslån eller låne af sparekassernes midler. Jeg tror ikke, at befolkningen ville være imod at betale en ekstra afgift som den, man henede har pålagt for at finansiere Lille-Bæltbroen eller fugleflugtslinjen Rødby-Femern, til at bygge de i disse år så stærkt savnede havne.

En sådan forpligtelse ville have den fordel, at landsrådet, d. v. s. det grønlandske folk, ville få en afgørende stemme i spørgsmålet om placering af fiskerihavne og erhvervsanlæg; det kunne bestemme, hvornår de skal opføres og hermed dirigere forskydningen

[A. Lynge.]

af befolkningen bedre, i stedet for at det nu er den kgl. grønlandske handel alene, der bestemmer det hele.

Dette vil også være ganske naturligt, idet driften af erhvervslivet i Grønland finansieres af de grønlandske producenter uden statsstøtte, og fordi de grønlandske producenter forrenter og hermed afbetaler de anlæg i produktionen, der anskaffes for statens penge. Den grønlandske produktion er en stor arbejdsgiver, der, så vidt jeg kan se, beskæftiger flere grønlandere end statens institutioner. Ikke desto mindre har hverken landsrådet eller erhvervslivet nogen indflydelse på erhvervslivets og handelens ledelse. Det grønlandske landsråd har kun én repræsentant i styrelsesrådet, de grønlandske erhververe har ingen; men alle danske erhvervsgrupper har repræsentanter i rådet, og deres stemme er afgørende.

Det grønlandske fiskeri trænger meget til modernisering. Hertil er fiskerihavne, både-havne med passende landingssteder og industri-anlæg og tørrerier i forbindelse med salthuse nødvendige. Men de årlige bevil-linger fra statskassen slår ikke til. Det er imponerende at høre, at den kgl. grønland-ske handel i 1952-56 har bevilget næsten 6 mill. kr. til fiskerianlæg, men værdien er kun det halve, fordi al anlægsvirksomhed koster det dobbelte i Grønland.

Vi skylder staten, den kgl. grønlandske handel, tak for godt arbejde med at op-arbejde erhvervslivet. Men det er ligesom vi er kommet til et tidspunkt, da dette ikke er tilstrækkeligt mere. Statsdrift er usmidig i erhvervsmæssig henseende. Hver lille bevilling i ethvert produktionsled skal gå gennem mange kontorer til bevillings-myndighederne i København. Nyanskaffel-ser, reparationer og udvidelser opnås ofte kun efter mangfoldige forestillinger. Ofte går der år, inden man opnår noget, som grønlanderne selv mener er hastende. Jeg henviser til, hvad jeg i dag har oplyst om Godthåb fiskerianlæg, og jeg henviser til de årlige referater af landsrådsforhandlingerne, som kan bidrage til forståelse af dette.

Her kan det være passende at sige et par ord om den spæde begyndelse til privat-handel og privatvirksomhed i det hele taget i Grønland. Danske og grønlandske små-handlende og andre næringsdrivende har

startet erhverv, som staten alene har drevet i 200 år. I de år, der er forløbet siden, er man ved at få øjnene op for, at det er værdifuldt for et samfund at have en så-dan samfundsgruppe, der giver sig af med handel. I erhvervet er der mulighed for at opspare, kalkulere, investere, skabe værdier, som bliver i landet, skabe virksomheder, der giver forøget beskæftigelse. Disse inve-steringer har desuden den fordel, at de ikke figurerer i statsregnskaberne. Det er ikke „skatteydernes penge“, der ydes for at „hjælpe grønlanderne“.

En sådan handel betyder muligvis øko-nomisk tab for den kgl. grønlandske handel, men fortjenesten går til landets egen be-folkning. Endvidere er det mærkbart, at konkurrencen mellem den kgl. grønlandske handel og privathandelen har betydet bedre varer og større vareudvalg, bedre betjening og bedre service end dengang, da den kgl. grønlandske handel var enerådende, og hvor forholdene jo ikke var gode. Erfaringerne viser altså, at enehandel ikke er god, hvad enten den er drevet af staten eller af private. Konkurrence er nødvendig. Og jeg tror, at vi i vore dage har midler til at gribe ind, hvis en sådan handel og privat virksomhed misbruges. Jeg tror derfor, at den spæde begyndelse til privat virksomhed bør støttes på alle måder.

Og når det gælder import og udhand-lingsvirksomhed, hvorfor skulle det så ikke gælde anden produktionsvirksomhed og eksport? Jeg tror, at det er på tide, at vi gennem passende lovgivning gør det muligt, at dansk initiativ og kapital lettere kan arbejde med i Grønland på at skaffe be-skæftigelsesmuligheder og på at bedre de dårlige økonomiske kår deroppe.

Dette sidste dokumenteres atter i år i finanslovsforslaget. For 1957-58 har man beregnet som samlet indtægt til fiskere, fangere og fåreholdere 8 659 900 kr. Det giver 2 800 kr. i gennemsnit for de ca. 3 000 erhververe til at leve for med familie og til at afbetale erhvervs- og husbygnings-lån med. Selv om de ikke betaler skat, har gratis læge og nogle naturalieindtægter, er det for lidt til at leve anstændigt for. Disse ringe indtægter er årsagen til, at fiskere, fangere og fåreholdere endnu kun udgør ca. 12 pct. af den samlede befolkning. Den ligelønsordning, der er ved at holde sit

[A. Lyngø.]

indtog i Grønland, burde også omfatte de grønlandske producenter, hvis der skal være harmonisk udvikling i landet.

For nylig så jeg i Kristeligt Dagblad, at man i Grønlandsministeriet er ved at lave et forslag om en ny boligstøttebekendtgørelse til afløsning af den, som udløber i år. Jeg håber, at sagen, inden den behandles i folketinget, forelægges landsrådet til udtalelse. Husbyggeriet medfører jo investeringer af store beløb, og selv små fejlagtige dispositioner kan betyde store økonomiske og sundhedsmæssige konsekvenser for grønlænderne og for tilskudsgiveren, staten. Nu er den første etape af den for Grønland nye finansiering af byggeriet ved at være forbi, men forholdene er endnu ikke helt afklarede. Vi er stadig delvis på eksperimentstadiet. Fra grønlandsk side hævdes det, at den nye byggemåde, hvad isoleringen angår, ikke står på højde med de bedste grønlandskbyggede huse fra før nyordningen. Man mener, at der ret ensidigt tages for store brandtekniske hensyn fremfor hensyn til isoleringen. Mere samarbejde med grønlandske tømrere er meget ønskeligt.

Hernede klager man over, at det er dyrt at bygge, men i Grønland koster det dobbelt så meget, alt taget i betragtning. Det går endda for boligstøttebyggeriet, hvor udgifterne ved hjælp af statstilskud reduceres således, at de årlige ydelser er på højde med huslejudgifterne i Danmark trods ringere økonomisk evne. Men for erhvervsbyggeriet, som ikke modtager tilskud, er det værre. Det er vanskeligt at etablere sig på grund af de store byggeomkostninger. Der er grund til at slå fast, at de må lattes.

Det er mig en glæde, at passagerbefordringen ad luftvejen i 1957 bliver noget større end i 1955. Men der er endnu alt for få, der befordres denne vej. „Det er nødvendigt at sejle“, det gamle romerske ordsprog, gælder ikke mere som eneste regel. Det er lige så nødvendigt at flyve for at holde rigets forskellige dele sammen. Mens et naboland som Island udvider — også i år — sin 20 år gamle flyvetrafik, har vi stadig ingen sådan. Vi er kun tilskuere til lufttrafikken over os.

Det er meget ønskeligt, at et samarbejde indledes mellem den kgl. grønlandske handel

og SAS. Når Grønland har stillet grønlandsk jord til rådighed for flere lande og er blevet en vigtig flyvebase, og når SAS arbejder med så store statsgarantier, ville det så ikke være naturligt, om selskabet også tjente forbindelsesmæssige interesser mellem Grønland og Danmark på rimelige vilkår? Vel er det dyrere at befordre passagerer ad luftvejen, men næppe så meget dyrere end at bruge søvejen, når man betænker de store tab af arbejdstid, transporten af 6 000 passagerer betyder, og det er billigere, når kontakten lattes på denne måde.

Jeg skal her minde om, at der i år søges 1/4 mill. kr. til flyvepladsen i Mestersvig. For mig, en menig folketingsmand, er sådanne udgifter lidt dunkle på baggrund af den ringe praktiske udnyttelse af flyvepladsen. Udgiften er dog undtagelsesvis holdt uden for Grønlandsbudgettet, hvilket jeg påskønner, og jeg mener, at man også burde gøre det samme med de rent videnskabelige bevillinger. Tidligere, da Grønland selv bekostede den slags udgifter, var dette naturligt, men nu burde de efter min mening placeres sammen med andre videnskabelige udgifter i Danmark. Det samme burde man også gøre med udgifterne til radio- og vejrstationerne, loran- og deccastationerne o.s.v., som ikke betjener det grønlandske samfund.

Spørgsmålet er ikke ligegyldigt. Den omstændighed, at alt for meget ivedkommende er samlet under Grønlands budget og har gjort underskuddet større og mere iøjnefaldende, betyder irritation og upopularitet for Grønland hos de danske skatteydere. Hos grønlænderne gør det følelsen af at stå i gæld større. Jeg tror, at Grønlands regnskaber og de årlige budgetopstillinger trænger til revision, og jeg vil bede den højtærede finansminister tænke over dette.

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at forhandlingen kun drejer sig om stillingtagen til de foreslåede ændringer. Mere almindelige bemærkninger må vente til behandlingen af finanslovsforslaget som helhed.

Thorkil Kristensen: Det er ændringsforslaget under nr. 337 angående besparelser på forsvaret til 60 mill. kr. jeg vil gøre nogle få bemærkninger om. Dette ændringsforslag er først for ganske nylig fremkom-

[Thorvil Kristensen.]

met i finansudvalget, og vi havde derefter et samråd med den højtærede forsvarsminister derom. Den højtærede minister kunne imidlertid ikke oplyse noget om, hvilke konkrete foranstaltninger der ville blive gennemført, hvis ændringsforslaget blev vedtaget. Vi kunne derfor heller ikke få oplysninger til bedømmelse af, hvorvidt eller i hvilket omfang sådanne besparelser vil komme til at berøre forsvarrets effektivitet; det må være afgørende, når man skal tage stilling til et forslag som det her foreliggende.

Rationaliseringer må man være tilhænger af på alle statsstyrelsens områder. Hvis den samme opgave kan løses billigere end før og samtidig løses lige så godt som før, er det noget, som er ønskeligt på ethvert af den offentlige styrelses områder. Forsvaret danner i den henseende naturligvis ikke nogen undtagelse. Der er al mulig grund til at gennemføre sådanne rationaliseringer, hvor det er muligt, ikke mindst i den alvorlige situation, vort land står i fare for at komme i i den allernærmeste fremtid. Det skal jeg ikke gå nærmere ind på; jeg tror, at alle her i salen vil være enige om, at enhver rationalisering og besparelse, der ikke berører omfanget eller effektiviteten af den opgave, der skal løses, må vi være tilhængere af.

Anderledes forholder det sig, hvis det drejer sig om udgiftsnedskæringer, der betyder en forringelse af vort forsvarsberedskab, hvad enten det drejer sig om en formindskelse af forsvarrets omfang eller en forringelse af dets effektivitet, og det må siges, at hvis man på kort tid skal gennemføre væsentlige besparelser, bliver det sikkert vanskeligt at undgå, at effektiviteten berøres.

Jeg finder anledning til at nævne, at der i de sidste år er talt meget om besparelser på statens budgetter, men den langt overvejende del af de besparelser, der rent faktisk er gennemført i de sidste 2-3 år, er gennemført på ét område, nemlig på forsvarrets. Det gælder de betydelige besparelser i sommeren og efteråret 1954, det gælder besparelsen på 50 mill. kr. i fjor, og det gælder altså også den besparelse, der nu er foreslået. Jeg finder anledning til at påpege, at trods al talen om rationali-

sering har de besparelser, jeg nævnte, været besparelser, der gik ud over forsvarets effektivitet, idet man dels har nedsat tjenestetiden, dels udsat bygearbejder eller anskaffelser af materiel til forsvarrets forsyninger. Vi står altså nu i den situation, at vi ingen vejledning har fra den højtærede minister om, hvordan de påtænkte besparelser vil virke, og man må derfor regne med den mulighed, at de vil komme til at berøre forsvarrets effektivitet. Da vort forsvarsberedskab i forvejen er beskedent, og da NATO's øverstbefalende for Europa, general Norstad, for nylig har advaret imod enhver nedskæring af Vesteuropas forsvar, er det klart, at folketinget befinder sig i en uheldig situation, når den høje regering stiller forslag om besparelser på 60 mill. kr., uden at vi har kunnet få at vide, hvilken risiko der er for forsvarrets effektivitet, hvis sådanne besparelser gennemføres. Vi står med andre ord i den situation, at den høje regering beder folketinget om at stemme om noget, som vi ikke ved hvad er. Det mener jeg ikke folketinget bør gøre, og jeg vil derfor undlade at stemme.

Baago: Når jeg har bedt om ordet ved denne lejlighed, er det alene for at beskæftige mig med ændringsforslag nr. 359 til § 27. Grunden til, at de konservative medlemmer af finansudvalget ikke har kunnet tiltræde ændringsforslaget, er bl. a. den, at flere af min gruppes medlemmer sammen med mig har ønsket, at den pågældende bevillings skæbne ikke afgøres i finansudvalget, men at sagen bringes frem til forhandling her i tinget. Vor vægring ved at stemme for den foreslåede bevilling på 4 mill. kr. til anlæg af det nævnte færgeleje i Hirtshals er alene dikteret af rent saglige hensyn. Vor opfattelse er den, at Hirtshals havn er bygget som fiskerihavn, hvilket ministeren da også selv anfører. Som fiskerihavn har denne havn haft meget stor betydning for ilandbringelsen af fiskefangster fra Vesterhavet, og navnlig i vintertiden forekommer der her meget store landinger af fisk såvel fra danske fiskerfartøjer som fra svenske. Til tider kan havnen være helt overfyldt af fiskerfartøjer. Når dette nu er en kendsgerning, må man uvilkårligt straks standse

[Baagø.]

ved det foreliggende ændringsforslag og spørge: hvordan skal der kunne blive mulighed for, at en jernbanefærge daglig får ikke blot liggeplads, men også svajepads inden for havnens område? En svajning uden for havnen lader sig nemlig ikke gøre med det urolige farvand her. Vil gennemførelsen af planen ikke i virkeligheden komme til at betyde en stor gene for fiskerne, som dog er dem, for hvem havnen i sin tid er bygget? Det kan let tænkes, at der ikke blot bliver tale om en gene for fiskerne, men også om indtægtstab og udgifter for disse ved eventuelt havari eller ved påsejling i selve havnen.

I øvrigt vil vedtagelsen af ændringsforslaget ikke kunne undgå at danne præcedens for kommende anlæg af lignende art i andre fiskerihavne, f. eks. Skagens fiskerihavn. I Skagen arbejder man også på at få en færgeforbindelse mellem Norge og Danmark.

Bevillingen vil tillige uvilkårligt drage konsekvenser efter sig, der ikke er lette at overse. Jeg skal pege på nogle af disse. Jernbaneforbindelsen mellem Hirtshals og den jyske længdebane består i en privat bane mellem Hirtshals og Hjørring. Gennemfører vi ændringsforslaget, vil vi en dag stå over for at skulle overtage denne privatbane og gøre den til en statsbanestrækning. Skal bygningen af færgelejet danne udgangspunkt for en kontinental forbindelse til Norge, vil vi uden tvivl en dag komme til at stå over for en udbygning af vejnettet.

Jeg har hørt udtalelser om, at man agter at skabe en kontinental rute fra Rom over Hirtshals til Norge. Tror man, at en sådan rute for Danmarks vedkommende vedblivende kan ende i en fiskerihavn og en lille fiskerby, hvor der i øjeblikket hverken findes hoteller eller offentlig administration til betjening af en sådan trafik? Skal sådanne planer virkeliggøres, må vi se i øjnene, at der vil blive brug for store investeringer fremover.

Den påtænkte overførsel af jernbanevogne, 7 hver dag, må formentlig betyde, at der er varer, man fra Norge vil have overført, men hvilke varer kan der her være tale om? For mig at se kun fisk. Det er fra Vestnorge, ruten udgår, og de allerfleste af de varer, vi indfører fra Norge,

kommer fra Oslo og fra steder i Oslofjorden, hvor mange store fabriksvirksomheder er beliggende. Er danske fiskere mon særlig stærkt interesserede i, at den danske stat ofrer penge på at skabe muligheder for, at norske fiskere påfører dem en daglig konkurrence på fiskemarkederne i det sydlige Europa? Jeg tvivler.

Der tales i bilaget til ændringslovforslaget om, at den nye færge vil kunne bidrage til fremme af den dansk-norske samhandel samt skabe øgede muligheder for en udvikling af den skandinaviske turisme. Jeg vil gerne spørge, hvilken samhandel der kan blive tale om ad den vej. Jeg tror, samhandelen vil blive minimal. Har man undersøgt, hvilke varer og i hvor store mængder disse varer kan påregnes fremført ad denne rute — ud over fisken, der ikke er bestemt til Danmark, men kun til transit? Hvad turismen angår, findes der allerede en person- og automobilfærge, som i en årrække har udført passager- og automobiloverførslen mellem Vestnorge og Danmark, ganske vist kun i sommertiden. Jeg føler mig overbevist om, at denne færge fuldt ud vil kunne betjene turistrejserne på denne rute, idet jeg for det første ikke kan se, hvorledes der skal kunne blive et blot nogenlunde stort antal passagerer til en daglig færge undtagen i sommertiden, og for det andet vanskeligt kan tænke mig, at ret mange vil indlade sig på at trodse søsygens kvaler i det pågældende farvand, når efterårs- og vinterstormene sætter ind.

Det må ikke glemmes, at færgen af hensyn til den ikke særlig dybe rende, den skal passere uden for Hirtshals havn, ikke kan have nogen særlig stor dybde. En færge med en dybde på 5-6 m og 7 fyldte jernbanevogne på dækket vil i hårdt vejr få svært ved at passere det pågældende farvand og i særdeleshed ved at løbe ind i havnen, der kun er anlagt med en ret snæver munding. Søfartskyndige folk har over for mig udtalt, at en sådan sejlads en dag vil ende med en katastrofe.

Dette vil den højtærede minister sikkert afvise med en udtalelse om, at det må blive det norske selskabs sag, og dermed kunne vi her i tinget så lade os nøje; men jeg ser lidt videre og vover at påstå, at viser det sig, at den daglige sejlads vanskeligt eller umuligt kan gennemføres, enten fordi ren-

[Baagø.]

den sander til, eller fordi havnemundingen og forholdene i havnen, hvad ligge- og svajeplads angår, er utilfredsstillende og hindrende for den daglige sejlads, vil der før eller senere blive rejst krav om anlæg af nye dækmoler, større svajeplads, bedre anlægskaj o. s. v., og hvad sådanne krav kan komme til at betyde i anlægsudgifter, kan vi vist alle uden større besvær tænke os til.

Det fremgår af bilaget til ændringsforslaget, at ministeren har haft sin opmærksomhed henvendt på dette, idet det siges, at det norske dampskibsselskab er bekendt med disse forhold og har tilkendegivet, at det kan besejle Hirtshals havn med den nye 76 m lange færge, uden at der foretages oprensninger i videre omfang end hidtil, og uden at havneværkerne ombygges. Det lyder meget beroligende; men det må i den forbindelse ikke glemmes, at oprensningen hidtil i det væsentlige kun er foregået om sommeren, og at der ved oprensningsarbejder i forårs- og efterårstiden har vist sig at fremkomme fra 46-61 pct. spild dage. Hvad vil det ikke kunne blive til om vinteren, når stormene fra vest sætter ind? At holde en konstant vanddybde har vandbygningsdirektøren i en skrivelse af 15. april 1947 erklæret for umuligt, i hvert fald vil omkostningerne ved at holde en rende åben for en daglig færgefart blive formidable, og kravet om deltagelse i denne udgift burde efter min mening i tide have været fremført over for det norske rederi. Jeg forstår godt, at der i bilaget gives udtryk for, at man oprindeligt fra dansk side nærede betæneligheder ved at gå med til de norske planer, men jeg ser ikke noget anført, som bortvejrer disse betæneligheder.

Spørgsmålet om en færgeforbindelse mellem Danmark og Norge har flere gange i tidens løb været genstand for overvejelser og undersøgelser, således både i 1920'erne og 1940'erne, men begge gange endte kommissionernes arbejde med en enstemmig erklæring om, at Hirtshals ikke kunne anbefales

som dansk endepunkt for en sådan forbindelse. I betænkningen fra 1947 peges der således både på den pludselige tilsanding, der under storm kan ske foran havnen, på de svingende dybdeforhold foran indsejlingen og på, at en færge under storm fra nordvest og nord ikke vil kunne ligge sikkert i havnen og endog i enkelte tilfælde ikke vil kunne sejle ind i havnen.

Med henvisning til disse bemærkninger må jeg på det indstændigste fraråde, at bevillingen gives, hvorfor jeg tillader mig at anbefale det høje tings medlemmer at stemme imod ændringsforslaget. Skulle dette imidlertid blive vedtaget, vil jeg meget bede om, at der ved afslutningen af overenskomsten om færgeruten må blive taget alle mulige forbehold fra dansk side over for kommende udgifter til oprensning af sejløbet og over for eventuelt senere opkommende krav om ændringer eller udbygninger af havnen af hensyn til den norske færgefart.

Viggo Starcke: Det er ændringsforslaget under nr. 337 med den meget omtalte tekst-anmærkning, som foranlediger mig til nogle få bemærkninger. Jeg vil gerne rette det spørgsmål til den højtærede forsvarsminister, om det ikke er rigtigt, at han den 9. januar på socialdemokratiets kongres udtalte, at det vil være uforsvarligt for den vestlige verden at slække på sit forsvarsberedskab, at han videre udtalte, at vi gennem de begrænsninger i forsvarsbudgettet, der er foretaget i det sidste par år, allerede har taget forskud på den bevægelse som nu foregår i andre lande, og at den højtærede forsvarsminister endelig sagde: sparer man for meget og skærer uundværlige led bort, bliver resultatet ofte værre end intet.

I en økonomisk situation som den nuværende, hvor Danmark, dels på grund af udenrigspolitiske forhold, som det ikke har herredømme over, dels på grund af indenrigspolitiske forhold, som Danmark selv har ansvaret for, står over for nødvendigheden

[Viggo Starcke.]

af at gennemføre store besparelser, rykker de besparelser, som retsforbundet altid har begæret, frem som en større nødvendighed end tidligere. Men besparelser kan være af forskellig art; de kan være saglige, og de kan være politiske og vilkårlige. Hvis man gennemfører vilkårlige besparelser, f. eks. ved pludselig at beslutte at spare 60 mill. kr., så opstår det spørgsmål, om man ikke ved sådanne besparelser nedsætter effektiviteten og sikkerheden i så høj grad, at besparelserne på længere sigt er uøkonomiske. Hvis man derimod gennemfører en besparelse på en sådan måde, at effektiviteten ikke nedsættes og sikkerheden ikke forringes, er det en saglig og fornuftig besparelse. Retsforbundet har op igennem årene peget på nogle konkrete områder inden for forsvaret, hvor man kunne spare uden at nedsætte effektiviteten og uden at nedsætte sikkerheden.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen udtalte for nylig offentligt, at når det er nødvendigt at skære ned overalt, kan forsvarsområdet ikke danne nogen undtagelse. Jeg tror, det ærede medlem hr. Erik Eriksen har ret i denne udtalelse. Men når han derefter giver tilslutning til den 60 mill. kr.s besparelse på forsvaret, synes jeg, det er vigtigt at understrege, at besparelser netop ikke er foretaget overalt, at forsvaret netop er gjort til en undtagelse, idet dets budget er det eneste, hvor sådanne besparelser foreslås.

Det, som retsforbundet særlig har rettet sin opmærksomhed imod, er kaserneerne. Kaserneer er behagelige i fredstid, men de er livsfarlige, hvis krigen kommer. Med den opstilling af raketvåben, som findes på den sydlige Østersøkyst, må man regne med, at hvis der kommer et pludseligt angreb, vil et betydeligt antal af disse raketter blive rettet imod afgørende militære mål og mellem dem netop kaserneerne. Derfor er det ikke blot en afvikling af kaserne-systemet, vi trænger til, vi trænger til en hurtig og omgående rømning af dem og til en gennemførelse af spredningssystemet, fordi man derigennem fjerner den livsfare, som i øjeblikket kaserne-systemet frembyder. Kaserneer er kostbare i anlæg, kostbare i drift og kostbare i vedligeholdelse, og de

forringer sikkerheden for mandskabet uden at forøge effektiviteten.

Et andet moment, som i høj grad taler for spredningen, er de erfaringer, den ungarske tragedie har givet os. I Ungarn så man netop, at bekæmpelsen af den enige, men spredte modstand, som ikke engang var organiseret i forvejen, krævede enorme troppemængder, krævede hundredtusinder af soldater med masser af tanks. Dette er et tydeligt vidnesbyrd om, hvor stærk en modstand kan være, når den i forvejen er organiseret efter spredningssystemet.

Det ærede medlem hr. Jensen-Broby udtalte, at forudsætningen for vestres tilslutning til ændringsforslag nr. 337 var, at Danmark ville være i stand til at opfylde sine internationale forpligtelser, og at man ville spare særligt på den militære administration. Jeg vil gerne supplere det ærede medlem hr. Jensen-Brobys udtalelse med nogle enkelte spørgsmål til den højtærede forsvarsminister. Vil Danmark, hvis de nu foreslåede besparelser vedtages, være i stand til at opfylde sine internationale forpligtelser inden for NATO? Vil disse besparelser nedsætte effektiviteten betydeligt og i hvilket omfang? På hvilke områder mener den højtærede forsvarsminister, at disse besparelser skal finde sted — bliver det på administrationen eller bliver det på kasernebyggeriet? Og endelig: agter man at gå over til en gennemført rationalisering af forsvaret, således som det fra retsforbundets side gentagne gange har været foreslået?

Min stilling til dette ændringsforslag vil være af hængig af den højtærede ministers svar.

Søren Olesen: Det, som foranlediger mig til at tage ordet, er nogle bemærkninger af det ærede medlem hr. Baagø angående anlæg af et færgeleje i Hirtshals. Det fremgik af disse bemærkninger, at det ærede medlem vist ikke var rigtig kendt med forholdene på stedet, idet han mente, at når havnen var bygget som fiskerihavn, kunne der ikke blive plads til også at lade den færge gå ind dér. Det er til bygning af et færgeleje de 4 mill. kr. skal bruges, og færgelejet skal bygges på et sted, hvor der i forvejen ikke kan anbringes fiskerfartøjer, idet der ikke i øjeblikket er uddybet dér. Desuden

[Søren Olesen.]

skal det ligge i et område af havnen, hvor der aldrig ligger fiskerfartøjer, nemlig i den såkaldte yderhavn eller østbassinet, hvor fiskerflåden ikke holder til. Det kan altså ikke komme til at genere fiskeriet.

I øvrigt var det en mærkelig betragtning, at når en havn var bygget som fiskerihavn, måtte der ikke komme andre skibe derind. Hvad så med en trafikhavn? Må dér så ikke komme fiskerfartøjer, fartøjer fra flåden el. lign.? Man skulle egentlig synes, at når der er en havn, gælder det om at udnytte den så meget som muligt til al slags trafik; det synes jeg må være det rationelle — det kan ikke være meningen, at man skal indrette en hel mængde specielle havne. Selv om der naturligvis i enhver havn vil være visse ting, der har overvægten, har man hidtil ment, at jo bedre en havn kunne udnyttes, jo bedre var det, ikke alene for dem, der benytter havnen, men også for staten, som har anlagt den, og drejer det sig om private havne, ønsker man jo også at få dem udnyttet så meget som muligt.

Derimod er det ægte konservativt, når det ærede medlem vil forhindre samkvem mellem landene og udtaler frygt for, at resultatet af en ny færgeforbindelse kan blive, at der kommer varer med færgerne. Ja, naturligvis er det meningen, når man åbner en færgerute, at der skal medtages varer, det er soleklart. At der så opstår en vis konkurrence, kan naturligvis ikke undgås, men det sker jo også på andre områder. Der kommer jo en mængde varer her til landet, som konkurrerer med danske varer; hvis man skulle anlægge det nævnte synspunkt på international samhandel, kom det virkelig til at se sort ud. Det ville være mærkeligt, om vi fra dansk side, samtidig med at vi taler om nordisk samarbejde, ville give den begrundelse for at gå imod oprettelse af en sådan jernbanefærgerute, at de norske varer skulle forhindres i at komme frem — også selv om nogle af dem skulle føres gennem Danmark til Tyskland. Det er en begrundelse, synes jeg, som vi fra dansk side slet ikke kan være bekendt at komme med. Det må tværtimod være vort standpunkt, at vi ønsker at have et godt forhold til vore nabolande, også når det drejer sig om at være dem behjælpelige med at føre deres varer frem til de markeder,

hvor de skal have dem solgt. Når det drejer sig om vor egne varer, ønsker vi jo dog, at man fra udlandets side viser den imødekommenhed, vi i så henseende har brug for.

Jeg skal slutte med at omtale den såkaldte tilsanding. Under og efter krigen, hvor der næsten ikke har været udført noget opmudringsarbejde, har det vist sig, at der ikke er foregået nogen tilsanding, og at sejløbet har holdt sig temmelig konstant, undertiden med lidt dybere, undertiden med lidt lavere vandstand, men i det store og hele konstant, og man er fra norsk side gået ind på at tage dette forhold, som det er, idet man nu gennem mange år har haft erfaring for, at besejlingsforholdene har været tilstrækkelig gode. Derfor har man fra norsk side ikke forlangt nogen garanti fra Danmark på det punkt, Danmark står fuldstændig frit i dette forhold, og det norske rederi har selv påtaget sig ansvaret, hvis det skulle vise sig, at der opstår vanskeligheder for besejlingen. Jeg må derfor anbefale, at man tiltræder det her foreliggende ændringsforslag og stemmer for det.

Heilesen: Det er det ærede medlem hr. Baagøs udtalelser, der kalder mig frem, hele hans karakteristik af og redegørelse for de tilstande, der vil kunne opstå i Hirtshals, hvis man vedtager den foreslåede bevilling til et nyt færgeleje. Jeg må indrømme, at det ærede medlem ikke har sparet på forudsigelser om de ulykker, som kunne opstå i Hirtshals; i så henseende er sikkert intet blevet glemt. Efter det ærede medlems udtalelser skulle man tro, at de folk, der stod bag anbefalingen af denne bevilling, skulle være — med et mildt udtryk — noget tilbage, for ikke at sige halvvejs idioter eller noget i den retning.

Jeg vil gerne ligesom det ærede medlem hr. Søren Olesen korrigere nogle af det ærede medlem hr. Baagøs udtalelser om forholdene deroppe. Når det ærede medlem har peget på alle de uheldige forhold, der vil kunne opstå i Hirtshals, undrer det mig, at han ikke også har peget på nogle af de fordele, som er knyttet til besejlingen af Hirtshals. Af disse fordele vil jeg nævne følgende: for det første er havnen isfri, det er måske den eneste isfri havn, vi har i Danmark; selv om det fryser aldrig så stærkt, fryser denne havn ikke til. For

[Heilesen.]

det andet vil den norske rute, der her er tale om, kun få halvt så lang en sejltid, hvis den bruger Hirtshals som endemål, som den vil få, hvis den bruger Frederikshavn. Det er to væsentlige fordele, når der er tale om anlæg af en ny rute.

Hvad angår tilsandingen ved Hirtshals, er forholdet det, at der har været pumpet meget lidt sand i de forløbne år, og der har vel aldrig været større vanddybde, end der er i øjeblikket; det er forhold, som det norske dampskibsselskab, der skal besejle ruten og allerede har besejlet den gennem en årrække, er kendt med, så vi behøver ikke at komme med advarende røster i så henseende. Det norske selskab er fuldstændig kendt med disse forhold.

Når det ærede medlem hr. Baagø peger på, at det vil være uheldigt for de danske fiskere, at der opstår et nyt konkurrence-moment derved, at den norske fisk vil komme betydeligt tidligere frem, vil jeg gerne hertil sige, at den norske fisk jo kommer frem til markedet før eller senere. Der tales så meget om nordisk samarbejde; det undrer mig, at dette samarbejde kun har interesse, når vi kan have fordel deraf, og ikke hvis det er andre, der høster fordel.

Jeg vil også gerne sige et par ord om den bane, det ærede medlem hr. Baagø omtalte, nemlig privatbanen mellem Hjørring og Hirtshals; det ærede medlem sagde, at anlægget af det nye færgeleje en dag kunne nødvendiggøre en yderligere udbygning af denne bane. Jeg er overbevist om, at den nuværende bane vil være tilstrækkelig til at tage trafikken gennem en lang årrække. Jeg kan oplyse, at man i bestyrelsen for Hjørring privatbane har beregnet, at den yderligere varetransport og persontrafik, der vil komme med en ny overfart, vil give Hjørring privatbane en indtægt på ca. 200 000 kr. årlig; det er også penge for en nødstedt privatbane i dag. Og hvad vil ruten ikke betyde for statsbanerne, som vil få til opgave at bestride den øgede trafik og føre den øgede mængde af transitgods ned gennem Jylland? De vil få en forteneste, der i dag går uden om Danmark.

Alt dette synes jeg vi må tage med i beregningen, når vi taler om dette forslag.

Jeg vil gerne så varmt, som jeg kan, anbefale, at man stemmer for ændringsforslaget.

Hjortnæs: Der er vist ingen grund til at skjule, at det er med en særlig glæde, jeg ser, at det er lykkedes at skaffe et så stort flertal i finansudvalget for bygningen af et jernbanefærgeleje i Hirtshals. Det forekommer mig urimeligt, når det ærede medlem hr. Baagø taler om, at der er noget usagligt i denne bevilling. Hvis det skulle være tilfældet, måtte man jo have ventet, at mange flere i Hjørring amt var gået imod. Men det er ikke Hirtshals alene, der anbefaler denne sag, det er også Hjørring by, det er borgmestrene i Hjørring, Brønderslev, Ålborg og Nørresundby, det er landboforeningerne i Hjørring amt, det er Landøkonomisk Selskab, det er husmandsforeningerne, det er Arbejdernes Fællesorganisation o. s. v.; alle har de stået bag ansøgningen om at få bygget et jernbanefærgeleje i Hirtshals.

Når man har sluttet så kraftigt op bag denne ansøgning, ligger det i, at Hirtshals er en by i meget stærk vækst, og ikke alene det, men en by, som har været i stand til at skabe en gennemsnitsindtægt, der ligger væsentligt over købstædernes i Vendsyssel. Gennemsnitsindtægten i Hirtshals ligger på 7 800 kr., medens man i Hjørring er helt nede på 5 800 kr. Hertil kommer, at det er et sted, hvor der ikke alene har været fuld beskæftigelse, men hvor man også har været i stand til at suge arbejdskraft til sig fra nabokommunerne, ja, helt inde fra Hjørring; den ufaglærte arbejdskraft i Hirtshals har altså haft en gennemsnitlig skattepligtig indkomst på 7 800 kr., og der er betalt 14,2 pct. i kommuneskat til Horne-Asdal kommune. Jeg tror ikke, der er ret mange steder, hvor der har været sådanne fortjenstmuligheder for ufaglært arbejdskraft som her. Dette har været medvirkende til, at vi synes, der bør gøres en indsats for udbygning på alle mulige områder, så der kan skaffes yderligere arbejde og yderligere omsætning i Hirtshals.

Der har jo ikke i de senere år foreligget andre muligheder for en færgeforbindelse mellem Norge og Danmark end den, der her er tale om; det er egentlig den eneste mulighed, der har foreligget de sidste

[Hjørtnæs.]

mange år, og det forekommer os rimeligt, at denne forbindelse knytttes mellem Norge og Danmark, hvad bl. a. de jyske turistforeninger har været enige i. Det er jo ikke nogen lille overføring af turister, der foregår fra Norge til Hirtshals og omvendt.

I øvrigt forekommer det mig urimeligt at drage spørgsmålet om Hjørring privatbane ind i billedet. Ikke mindst på baggrund af, at Hirtshals er den eneste isfri havn, vi har, er der vel ingen dansk politiker, der kunne tænke sig muligheden af at nedlægge privatbanen fra Hjørring til Hirtshals; jeg tror ikke, der er ret mange, der kunne tænke sig at tage ansvaret for det. Alt i alt tror jeg, at man i hvert fald i Vendsyssel stort set er enig i, at det, der her sker, er det rigtige, og jeg udtaler min glæde over, at så stort et flertal har givet tilslutning dertil. Jeg siger tak derfor, og jeg anbefaler, at man vedtager ændringsforslaget.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Som det fremgår af bilag nr. 159 i tillægsbetænkningen, er ændringsforslag nr. 337 om en tekstanmærkning om besparelser på 60 mill. kr. på forsvarsbudgettet fremsat af statsfinansielle grund. Da jeg må være enig i, at disse grunde foreligger, har jeg fundet det nødvendigt at stille forslaget og skal anbefale det til vedtagelse.

Når dette forslag vedtages, betyder det, at vi for det kommende år må påregne forsvarsudgifter, som er ca. 10 mill. kr. lavere end for indeværende finansår. Jeg synes, at det er et forhold, man bør gøre opmærksom på og være opmærksom på. Jeg skylder at oplyse, at der af forsvarsstyrelsen over for mig er udtalt meget store betæneligheder ved den nedsættelse af bevillingen på finanslovsforslaget, som der her er tale om, og jeg vil ikke forholde det høje ting oplysning herom.

Ved de besparelser, som gennem de senere år er gennemført på forsvarsbudgettet, og hvortil man naturligvis også må lægge virkningen af pris- og lønstigninger, kan man jo nok sige, at den gældende forsvarsordning i en vis forstand er blevet udhulet i forhold til de mål, man i sin tid opstillede. Når besparelserne alligevel kan betegnes som forsvarlige, må det ses på baggrund af

forhandlingerne i forsvarsudvalget, som efter alt at dømme må føre til en revision af de styrkemål, vi hidtil har regnet med, en revision, som jo også er foregået og foregår i andre NATO-lande. Man kan for en tid gennemføre besparelser, som ikke berører selve de stående dækningsstyrker — man kunne måske kalde det den øjeblikkelige effektivitet af forsvaret — nemlig derved, at man udstrækker anlægs- og byggearbejder og udstrækker materielanskaffelser over en længere periode, end man først havde regnet med og budgetteret efter. Vi vil naturligvis også med hensyn til de nu foreslåede besparelser, så længe det er muligt, følge denne vej, men efter en foreløbig drøftelse, som jeg har haft med de militære myndigheder om dette besparelsesforslag, må jeg føje til, at vi næppe denne gang helt kan undgå at berøre dækningsstyrken. Her må jeg måske føje til, at forhandlingerne i forsvarsudvalget også tenderer mod en vis nedsættelse af dækningsstyrkernes rent mandskabsmæssige omfang.

Med hensyn til de besparelser ved rationalisering, der har været nævnt, vil jeg for mit vedkommende ikke afvise, at der findes sådanne besparelsesmuligheder for forsvarrets vedkommende. Det skulle jo være mærkeligt, om man inden for et så stort område som det, der her er tale om, og med den forcerede udvikling, der har været, ikke skulle kunne finde sådanne sparemuligheder. På den anden side må jeg sige, at det er sparemuligheder, som man ikke sådan i en fart kan realisere; de forudsætter arbejde over lidt længere sigt.

Jeg synes, jeg må give disse oplysninger. Jeg erkender, at de er sparsomme, og at det ikke er muligt på nuværende tidspunkt mere detaljeret at anføre, hvor besparelserne vil finde sted. Jeg kan sige, at det foreliggende forslag naturligvis ikke berører vor forsvarspolitik i den forstand, at regeringen har noget andet syn på NATO-samarbejdet og vore forpligtelser deroverfor, end vi hele tiden har haft.

Må jeg til det ærede medlem hr. Viggo Stareke sige, at selv om jeg ikke hos mig har manuskriptet til de udtalelser, jeg fremsatte på den socialdemokratiske kongres den 9. januar, så mener jeg, at det var korrekte, omend noget løsrevne citater, det ærede medlem her nævnte, og jeg har

[Forsvarsministeren.]

ikke anledning til ikke at vedkende mig disse udtalelser.

Hvad det ærede medlem udtalte om kaserner, om spredning o. s. v., kunne der godt anføres adskilligt over for — det ærede medlem ved lige så godt som jeg, at han ikke hos vore ledende militære sagkyndige kan finde dækning for sine synspunkter — men jeg synes ikke, lejligheden er til en nærmere diskussion heraf, ligesom jeg heller ikke synes, lejligheden er til en nærmere diskussion af forsvarspolitikken i øvrigt. Jeg tror, at jeg med det, jeg allerede har sagt, har besvaret de øvrige spørgsmål, det ærede medlem stillede.

Må jeg så gøre nogle få bemærkninger til de af de kommunistiske medlemmer stillede ændringsforslag. De drejer sig dels om de indkaldte værnepligtiges forhold med hensyn til løn og andre ydelser, dels om tjenestetiden. Det har været fremført adskillige gange under tidligere debatter, at vi såvel fra regeringens som fra socialdemokratiets side er enige i det synspunkt, at der bør foretages visse forbedringer af de værnepligtiges forhold. Vi har jo også her i den seneste tid på et enkelt område — jeg tænker på retsplejeloven — drøftet sådanne forbedringer; der er al mulig udsigt til, at de nu gennemføres, og der kunne også nævnes andre gennemførte reformer. De ting, som de ærede medlemmer i deres forslag peger på, er taget op til drøftelse i forsvarsudvalget, og jeg må henvise til, hvad jeg tidligere har sagt, at en løsning af disse problemer må vi finde i forbindelse med en afklaring af hele spørgsmålet om den kommende forsvarsordning.

Den tjenestetid, vi har i øjeblikket, som for de fleste indkaldte værnepligtige andrage 16 måneder, er begrundet i nødvendigheden af at holde et vist beredskab under hensyn til hele situationen. Vi kan kun opretholde beredskab i det omfang, man skønner det nødvendigt, og vi kan kun holde det nogenlunde jævnt året rundt, hvis vi har en tjenestetid af den nuværende længde. Man kunne i denne forbindelse også henvise til, hvorledes forholdene på dette område er i andre lande. Der findes enkelte andre lande, som har tjenestetid på kun 12 måneder, men inden for NATO-samarbejdet gælder det i hvert tilfælde kun

Luxembourg; alle andre lande har enten 16 måneders tjenestetid som Norge og Danmark eller 18 eller 24 måneders tjenestetid; og hvis vi ville kigge på den anden side af jerntæppet, synes jeg nok, det falder i øjnene, at tjenestetiden i Sovjetunionen er fra 24 til 60 måneder. Ikke mindst dette sidste tal må spille en rolle for de ærede kommunistiske medlemmers bedømmelse af dette forhold.

Ud fra disse betragtninger vil jeg anbefale, at de kommunistiske ændringsforslag forkastes.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Må jeg i anledning af den diskussion, der har været ført om ændringsforslag nr. 359 til § 27 vedrørende bygning af et færgeleje i Hirtshals takke de ærede ordførere, som er gået ind for dette forslag. Der er af andre ærede medlemmer fremsat en del modbemærkninger til det, som det ærede medlem hr. Baagø fremførte, men der er dog nogle ting, jeg gerne yderligere vil præcisere.

For det første vil jeg gerne fremhæve, at når man er gået ind på at bygge færgelejet deroppe, skyldes det et enstemmigt ønske fra Hirtshalsfiskerne. Det er altså ikke således, som det ærede medlem hr. Baagø synes at mene, at man er gået imod fiskernes ønsker; tværtimod har fiskeriforeningen i Hirtshals givet planen om at bygge dette færgeleje sin fulde tilslutning. Det er også således, som det ærede medlem hr. Søren Olesen var inde på, at fiskerne får mere kajplads, når man bygger dette færgeleje, idet den såkaldte Norgeskaj, hvor skibet har lagt til med hele sin længde, bliver frigjort, således at man dér får en ret stor plads, som fiskerkutterne kan benytte i fremtiden, medens den plads, som færgelejet skal bygges på, ikke tidligere har kunnet udnyttes, fordi der ikke er uddybet på dette sted.

Det ærede medlem hr. Baagø var også betænkelig ved den belastning, som privatbanen mellem Hirtshals og Hjørring kunne komme ud for. Jeg tror ikke, der er nogen grund til at nære bekymring. Som det har været fremhævet her, vil banen kun få yderligere indtægt ved, at der kommer en helårsforbindelse i kraft af, at vi bygger dette færgeleje.

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Med hensyn til spørgsmålet om, hvad der skal transporteres med de jernbanevogne, som skal overføres med den nye færge, mener man efter de oplysninger, jeg har fået fra norske industrikredse i Kristianssand, at det væsentligst vil være industriprodukter.

Der er en efter forholdene ret stor industri omkring Kristianssand, og denne industri skal i øjeblikket enten sende sine varer med skibe eller også transportere dem over Oslo, og forbindelsen til Oslo er en sen vej at benytte, idet alene rejsen fra Kristianssand til Oslo tager 7 à 8 timer. Det betyder naturligvis overordentlig meget, om den industri, der er placeret på dette sted i Norge, kan spare denne lange distance og sende sine varer ad den nye rute.

Med hensyn til spørgsmålet om vanskelighederne ved at besejle denne rute gør jeg opmærksom på, at den tidligere har været besejlet om vinteren; før krigen sejlede man med en færge også om vinteren.

Hvad angår det spørgsmål, det ærede medlem hr. Baagø rejste, om at tage forbehold med hensyn til oprensning i havnen, og de ulykker, der kunne ske ved, at den nye færge skulle have større plads til at svaje i havnen, har vi fra dansk side taget alt muligt forbehold. Det norske selskab er gået ind på, at der ikke skal bruges flere penge til oprensning end normalt. Skulle der blive brug for flere penge som følge af besejlingen med den nye færge, er det det norske selskab, der skal betale det, og det har selskabet erklæret sig indforstået med.

Det ærede medlem hr. Baagø mente, at denne udvikling kunne medføre, at man en skønne dag kom til at stå over for at skulle udvide havnen, men også dér har vi taget forbehold, således at selskabet er forpligtet til ikke at komme med større skibe end den færge, havnen nu er beregnet til. Hvis ruten skal udvides, må det ske på den måde, at man bygger både af en tilsvarende størrelse; men også på dette punkt skal der først forhandles her i Danmark, og ruten kan ikke udvides uden videre. Jeg tror, vi har taget alle mulige forbehold, og at det absolut vil være til gavn for samarbejdet mellem Norge og Danmark, at vi får denne rute. Jeg tror i øvrigt også, at mange danske i Nordjylland — faktisk i hele Jylland —

på en langt billigere og nemmere måde end hidtil vil kunne komme til Norge med denne rute, og jeg synes derfor, det er rimeligt at gennemføre dette forslag. Jeg kan da også oplyse, at passagerantallet har været i meget stærk stigning fra år til år siden krigens afslutning i 1945.

(Kort bemærkning).

Baagø: Jeg takker den højtærede minister for de oplysninger, der nu er givet; jeg synes, det var godt, vi fik dem frem her i tinget, før afstemningen skal foregå.

I øvrigt må jeg af principielle grunde stadig anbefale at stemme imod dette ændringsforslag. Der er intet af det, som de tre ærede medlemmer fremførte, der rokker væsentligt ved de principielle betragtninger, jeg fremsatte. Det ærede medlem hr. Søren Olesen talte om, at når vi forventer imødekommenhed over for danske varer, må vi også finde os i konkurrence udefra. Jeg vil anbefale, at man ser lidt på, hvorledes Norge stillede sig over for Danmark under de nordiske forhandlinger i Helsingfors. Det ærede medlem hr. Heilesen påstod, at sejltiden med denne rute kun vil blive det halve af sejltiden med andre ruter fra Norge til Danmark, men det forudsætter jo, at færgen kan gå ind i havnen. Jeg har kun én gang sejlet med denne færge; det var i september måned, og da lå skibet et par timer uden for Hirtshals og kunne ikke gå ind.

Udvalgets ordfører (Thestrup): Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard sagde, at mit parti ikke har sat sig imod nedsættelsen af tjenestetiden fra 18 til 16 måneder og de udsættelser af visse militære arbejder, der har fundet sted. Det er rigtigt, at vi dengang mente, det nok kunne gå, men der er sket to ting siden da, som har bibragt os den opfattelse, at det ikke går an at forringe forsvarets effektivitet; det er begivenhederne i Ungarn og den truende udvikling i det mellemste østen. Det, der i de sidste dage er sket her i Norden — jeg tænker på Sovjetunionens henvendelse til Norge — bestyrker os i det synspunkt at det ikke er det rette tidspunkt til at forringe forsvarets effektivitet.

Bertel Dahlgaard: Det ærede medlem hr. Thestrups sidste bemærkning har jeg vel lov

[Bertel Dahlgaard.]

til at give den lille korrektion, at det er ikke helt rigtigt, når det ærede medlem nu siger, at man dengang mente, det gik an. Det mente det ærede medlem og hans parti ikke dengang; de modsatte sig på det voldsomste det, man gennemførte, men har ikke reageret og søgt det ændret.

Det er blevet sagt her fra talerstolen, at det, der karakteriserer denne militære besparelse er, at det er den eneste besparelse, der foretages. Det er jo ikke rigtigt. For det første er der indeholdt besparelsesforslag i de andre ændringsforslag. Det afgørende med hensyn til besparelser på de civile områder er imidlertid en række besparelser, der har været behandlet i finansudvalget, af finansministeren var indarbejdet i finanslovsforslaget, da det blev fremsat i efteråret; derimod var der ikke dengang indarbejdet besparelser på de militære områder. Jeg ved ikke, hvor store disse civile besparelser er, men det skulle vel ikke være meget galt, at de tilsammen med de militære besparelser vil nærme sig 100 mill. kr. i alt.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fremhævede som begrundelse for, at han ikke vil stemme for den foreslåede besparelse på 60 mill. kr., at man her stemmer om noget, som vi ikke ved hvad er. Dermed mener det ærede medlem selvfølgelig — hvad der også er rigtigt — at vi ikke ved det i enkeltheder. Men det kan da umuligt være den egentlige argumentation. Da vi i sin tid gennemførte den nuværende forsvarsordning, gennemførte vi en ordning, hvorom man kan sige, at man stemte for ting af mange fold større finansiel rækkevidde, end der her er tale om, og hvor bevillingerne simpelt hen blev givet som bemyndigelse til ministeren. Jeg må give den højtærede forsvarsminister ret i, at under de foreliggende forhold er begrundelsen for, at disse besparelser foretages ikke blot statsfinansielle hensyn, men tillige hensyn til de forhandlinger, der føres med henblik på den kommende forsvarsordning.

I det hele taget synes jeg ikke, man har lov til at se bort fra det, som egentlig — i hvert tilfælde ud fra regeringens synspunkt — er det essentielle i sagen, de statsfinansielle hensyn. Deri ligger jo, som jeg så tit

har haft lejlighed til at fremhæve, at man må erkende, at baggrunden for en forsvarsordning næsten altid er en afbalancering af militære og finansielle hensyn.

Når nu England har bebudet og i hvert tilfælde på en del punkter gennemført betydelige nedskæringer på de militære områder, vil man så sige, at dette ikke berører effektiviteten? Det tør man sikkert ikke; men alligevel søger England det gennemført, fordi man anser det for nødvendigt ud fra en afbalancering af militære og civile hensyn. Og hvad der her gælder for England, gælder virkelig i dag mange fold for Danmark; det må Amerika simpelt hen forstå. Jeg tror, det bliver mere og mere nødvendigt, uanset hvilke forskellige anskuelser der kan være her i salen om militærpolitikken og måske også om Atlantpolitikken, at sige ganske åbent til vore allierede: vi kan ikke samtidig klare stigende råstofpriser og katastrofalt faldende priser for landbrugseksporten — forhold, der netop skyldes vore allieredes restriktionspolitik — og samtidig bære de store økonomiske og personlige rustningsbyrder.

Jeg har lyst til til slut at sige, at det jo er betragtninger, som i og for sig understreges og for så vidt principielt godkendes netop af rapporten fra de tre vise mænd, hvori de ganske ligetil siger, at NATO-landenes fælles økonomiske interesser forudsætter den størst mulige frihed i internationale handels- og betalingsforhold. Det er ganske rigtigt, det gør det. Men denne frihed i internationale handels- og betalingsforhold eksisterer ikke, den hindres af vore allierede, og derfor må vore allierede også tage de nødvendige økonomiske hensyn til Danmark.

Alfred Jensen: Ministeren udtrykte sin forståelse for de ændringsforslag, den kommunistiske gruppe har stillet angående soldaternes lønninger og visse andre ydelser. Det er jeg naturligvis tilfreds med; men jeg tror ikke, de værnepligtige er tilfredse med i det lange løb at blive holdt hen med forsikringer om, at når den nye forsvarsordning kommer, vil der også ske en bedring af deres økonomiske kår. Jeg forstår heller ikke, at man ikke, når man dog har travlt med at foretage normering af en lang række

[Alfred Jensen.]

militærpersoner i høje stillinger, så også har opmærksomheden henvendt på det store antal værnepligtige, der har ganske dårlige vilkår at leve under.

Hvad tjenestetiden angår, havde jeg nu heller ikke ventet at få forsvarsministerens godkendelse deraf. De indvendinger, han fremførte, har jeg hørt før; de oplysninger, han gav, har jeg fået før. Dem fik jeg, da vi havde 18 måneders tjenestetid; om den sagde man også, at den var nødvendig at fastholde af beredskabsmæssige hensyn; vi kunne ikke gå længere ned. Nu er vi kommet ned på 16 måneder, og det går endda. Jeg har i øvrigt dengang svaret på de tilsvarende bemærkninger, det fritager mig for at gentage dem i dag. Vi opretholder vort ændringsforslag om at nedsætte tjenestetiden til 12 måneder.

Aksel Møller: Det forekommer mig, at den diskussion, der her føres om finanslovsforslaget vedrørende besparelser på forsvarsbudgettet, har en højst mærkværdig karakter. Jeg er overrasket over, at disse bevillingsnedsætkninger er blevet foreslået, når begrundelsen er så svag, som den, den højtærede forsvarsminister fremsatte, var. Jeg forstår udmærket vel den situation, den højtærede forsvarsminister befinder sig i, og jeg er klar over, at et politisk hensyn her er gået forud for et sagligt. Men jeg vil gerne have lov til for mit eget partis vedkommende og dets stilling til denne sag at gøre nogle bemærkninger. Jeg tror nemlig, at man på et eller andet tidspunkt må erkende, at politiske begrundelser for det, som nu er i færd med at ske, ikke svarer til situationens indhold.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard sagde, vendt til mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Thestrup, at det konservative folkeparti ikke havde reageret på de nedsættelser af forsvarsbevillingerne, som fandt sted i fjor. Det ærede medlem vil formentlig erindre, at dengang befandt forsvarspolitikken sig i en situation, hvor for-

svarsudvalget sad og arbejdede med rammerne om en ny forsvarsordning. Det ærede medlem vil sikkert give mig ret i, at det på det tidspunkt var mindre nødvendigt at stille forslag om at tilbageføre bevillingerne, al den stund enhver af os kunne vente, at nye synspunkter ville kunne anlægges, og at en ny forsvarsordning lå inden for rækkevidde. Men det ærede medlem har ikke lov til af det, der skete dengang, at uddrage, at vi i dag ikke kan tage et andet standpunkt til det ændringsforslag, der her foreligger.

Det ærede medlem har ikke lov til at forbise, hvad mit partis ordfører gjorde opmærksom på: at der siden dengang er sket to meget alvorlige begivenheder, som har bragt den tilstand af afspænding, verden befandt sig i, da vi sidst drøftede disse ting, til ophør og har forvandlet den til en situation, hvor vi har været nærmere en ny verdenskrig end nogen sinde siden 1945, da den forrige verdenskrig hørte op.

Det ærede medlem handler efter min mening letsindigt med disse spørgsmål. Udviklingen i det mellemste østen og den oplevelse, vi har haft med hensyn til Ungarn, må tilsige os, at der i alt fald ved besparelser på disse områder må fremføres en praktisk begrundelse for besparelserne og ikke blot en politisk. Jeg kunne forstå, hvis situationen havde været den, at man havde kunnet påvise, hvor, på hvilke områder inden for forsvarrets opbygning, besparelserne skulle komme, men det har hverken det ærede medlem eller den høje regering gjort. Det ærede medlem siger: vi kan simpelt hen ikke bære disse udgifter; således som vor økonomi udvikler sig, må vi sige til vore allierede, at vi kan det ikke.

Men hvad er det, vi gør? Vi træffer vore foranstaltninger i den forkerte rækkefølge. Jeg kan forstå, at Danmark kan komme i en vanskelig situation, hvor vi må erkende, at en større byrde må lægges på vore allierede, fordi vi ikke kan bære hele vor byrde længere; men så må begyndelsen da være den, at vi går til vore allierede med vore bekymringer og siger til dem: stillingen for

[Aksel Møller.]

os er den, at vi må lettes på det område, og I må altså påtage jer et større ansvar. Vil det ærede medlem ikke være enig med mig i, at det havde været den rigtige fremgangsmåde? Havde det ikke været naturligt, om den høje regering havde valgt den fremgangsmåde?

Hvis den høje regering nu efter det råd, det ærede medlem har givet med hensyn til vort forhold til vore allierede, vil nå til det resultat, at vi anstændigvis først må forhandle med dem i stedet for bare over en bank at lette os for nogle udgifter i denne sag, er tidspunktet så ikke nu i eftermiddag kommet, hvor man kan frafalde dette ændringsforslag? Senere hen, når en forhandling med vore allierede har været ført, er der jo ingen hindringer for, at besparelser kan gennemføres, hvis de er enige med os i, at vi ikke krænger forpligtelser af os ved at foretage besparelser, og hvis de er villige til at fylde den plads ud, som vi forlader. Jeg opfordrer til at overveje det synspunkt. Det ville være i høj grad betryggende for os at vide, at der i den fælles situation, Europa befinder sig i, vil blive valgt en sådan fremgangsmåde — fremfor den, at man kommer en morgenstund i finansudvalget, to dage før arbejdet skal afsluttes, og meddeler os, at nu skal der på dette område spares et beløb, men man ved intet om, hvor det skal spares, og hvordan det skal spares.

Jeg beder det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, som er i sit traditionelle rollefag — det samme fag, hvori han udfoldede sig med bravur i tiden op til 9. april 1940, og som han har genoptaget i de senere år — om at sige mig, om han ikke har set en forandring i verdenssituationen, siden afspændingspolitikken løb på grund, og om det ikke taler for — hvis han virkelig mener, der er noget i forholdet til vore allierede, som vi ikke kan bære — at vi forhandler med vore allierede, før vi kaster byrder fra os. Jeg håber, det ærede medlem vil svare på en sådan måde, at den højtærede forsvarsminister, som befinder sig i en nederdrægtig pinlig og ubehagelig situation, kan blive befriet for dette ændringsforslag eller få det udsat, indtil man har orienteret sig om, hvad vor stilling til vore allierede tilsiger os.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Jeg synes, der er en enkelt ting i det ærede medlem hr. Aksel Møllers udtalelser, som jeg må gøre en bemærkning til. Jeg skal ikke gå ind i en diskussion om hans vurdering af den udenrigspolitiske situation m. v., men holde mig til spørgsmålet om, hvorvidt vi skal forhandle med vore allierede om budgettets størrelse.

Jeg synes nok, at de betragtninger, det ærede medlem knyttede til den foreslåede besparelse, var noget — skal jeg sige opstemte. Sandheden er jo den, at vi for indeværende år på finanslov og tillægsbevillingslov har et forsvarsbudget på godt 930 mill. kr., og for det kommende år får vi et forsvarsbudget på godt 920 mill. kr. Jeg kan ikke se, at der heri skulle ligge nogen begrundelse for, at vi skulle optage forhandlinger med SHAPE om vort forsvarsbudget. Noget helt andet er, at vi naturligvis må forhandle med SHAPE om den kommende forsvarsordning, såvel om dens principper som om den økonomi, inden for hvilken den skal udfolde sig, og sådanne forhandlinger har været ført og vil blive ført. Jeg synes, det var nødvendigt at give disse oplysninger i anledning af det, det ærede medlem her har sagt.

(Kort bemærkning).

Bertel Dahlgaard: Må jeg først sige til det ærede medlem hr. Aksel Møller, at jeg tror, at en sammenligning mellem Danmarks 9. aprilskæbne i 1940 og andre landes skæbne i foråret 1940 måske kan give anledning til en noget dyberegående betragtning, end det ærede medlem åbenbart synes indstillet på, men det bliver der nok lejlighed til at gå i dybden om en anden gang.

Jeg har i øvrigt indtryk af, at det ærede medlems bemærkninger kom som eksplosion af en indre spænding i den — for at bruge det ærede medlems udtryk — nederdrægtig ubehagelige situation, det konservative folkeparti — det ved vi jo alle — befinder sig i. Men det ærede medlem hr. Aksel Møller tager ganske fejl. Jeg har ikke bebrejdet det konservative folkeparti, at det ud fra en vurdering af begivenhederne er kommet til andre standpunkter, end det tidligere har haft, ikke på nogen måde.

[Bertel Dahlgaard.]

Det, jeg tillod mig at sige i min bemærkning til det ærede medlem hr. Thestrup, var dette, at dengang — det var altså dengang, da spørgsmålet var fremme om at gå ned fra 18 til 16 måneder, om kaserne, der ikke blev bygget, om ikke-anbringelse af fremmede tropper i baser i Danmark — da var det aldeles ikke noget, som man mente gik an, nej, da angreb man på det voldsomste det radikale venstre. I tiden derefter har man imidlertid ikke reageret deroverfor, og det bebrejder jeg ikke de ærede medlemmer. Det er altså en hel misforståelse, det ærede medlem hr. Aksel Møller bygger sine betragtninger på.

Men der var en interessant ting i det ærede medlems udtalelser, som jeg gerne vil understrege. Han sagde: det er rigtigt, vi kan komme i den situation, at vi må sige til vore allierede, at det kan vi ikke bære. Ja, der er blot den forskel mellem det ærede medlems anskuelse og min anskuelse, at jeg mener, den tid er inde nu. Og det ærede medlem hr. Aksel Møllers betragtning, at en besparelse på 60 mill. kr. i Danmarks nuværende økonomiske situation skulle ligge uden for, hvad den danske regering og det danske folketing skulle kunne tage sin suveræne beslutning om, den føler jeg mig overbevist om — og det viser jo også den højtærede forsvarsministers udtalelse — ikke bygger på en realitet.

Må jeg så i øvrigt tilføje, at det er ikke mig bekendt, at den beslutning, vi nu om lidt skal tage, bygger på en politisk vurdering. Regeringen har i sit forslag givet udtryk for, hvad den bygger på, nemlig en statsfinansiell vurdering.

(Kort bemærkning).

Aksel Møller: Den 22. juni i fjor diskuterede vi sidst spørgsmålet om det konservative folkepartis og det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaards mellemværende. Dengang forklarede jeg — og jeg forstod, at det ærede medlem i sin replik accepterede det — at det konservative folkeparti havde ikke godkendt nedsættelsen af forsvarsbevillingerne med de 50 millioner, men simpelt hen stillede sig på det standpunkt — efter at denne nedsættelse var gennemført — ikke at ville stille forslag om for-

højelser igen, så længe forsvarsudvalget arbejdede. Siden har de begivenheder fundet sted, som jeg omtalte for det ærede medlem, og som det ærede medlem lukker øjnene for: de store udenrigspolitiske begivenheder, der gør, at det er urimeligt og farligt for Danmark at foretage besparelser, om hvilke det gælder, at de nedsætter forsvarrets effektivitet.

Jeg har ikke påstået, at denne sal ikke kunne træffe en suveræn beslutning i dette spørgsmål. Naturligvis kan vi det. Men jeg har henstillet ud fra det ærede medlems egen argumentation, at man, inden man traf den beslutning, optog forhandlinger med vore allierede om den forsvarsopgave, som jo må blive løst ringere af Danmark, så vidt jeg forstår den højtærede forsvarsministers bedømmelse af virkningerne på effektiviteten.

(Kort bemærkning).

Bertel Dahlgaard: Jeg har ikke udtalt, at det ærede parti har godkendt, hvad der skete dengang; tværtimod sagde jeg, at man godkendte det ikke. Men jeg har fastslået den kendsgerning, at man derefter ikke har reageret ved at foreslå en tilbageføring. Og det, jeg har sagt i min første tale — og jeg er gået ud fra, hvad jeg mener er rigtigt — er, at det forholder sig anderledes nu med det konservative folkepartis stilling over for det besparelsesforslag, der er fremsat her, og at partiet efter valget, når tiden igen er inde, vil foreslå at komme bort fra disse besparelser. Det er en fremstilling af de rent faktiske forhold, som de tegner sig for mig, og hvis det er forkert, vil jeg gerne have oplysning om det.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene, og man gik til afstemning over ændringsforslagene efter en omdelt fortegnelse, hvori ændringsforslagene var ordnet efter ministerier.

Statsministeriet:

Ændringsforslag nr. 52 (lovforslagets § 5), ændringsforslag nr. 53 (lovforslagets § 6), ændringsforslag nr. 54 (lovforslagets § 7) og ændringsforslagene nr. 55-60 (lovforslagets § 8)

vedtoges uden afstemning.

Ministeriet for Grønland:

Ændringsforslagene nr. 37-41 (lovforslagets § 2), ændringsforslagene nr. 61-82 (lovforslagets § 9), ændringsforslagene nr. 366 og 367 (lovforslagets § 27) og ændringsforslagene nr. 404 og 421 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Udenrigsministeriet:

Ændringsforslagene nr. 83-96 (lovforslagets § 10) og ændringsforslag nr. 413 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Landbrugsministeriet:

Ændringsforslagene nr. 35 og 36 (lovforslagets § 2), ændringsforslagene nr. 97-122 (lovforslagets § 11) og ændringsforslag nr. 402 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 405 (lovforslagets § 30) vedtoges med 116 stemmer mod 24.

Fiskeriministeriet:

Ændringsforslagene nr. 123 og 124 (lovforslagets § 12) vedtoges uden afstemning.

Indenrigsministeriet:

Ændringsforslagene nr. 125-147 (lovforslagets § 13), ændringsforslagene nr. 368-376 (lovforslagets § 27), ændringsforslag nr. 399 (lovforslagets § 28) og ændringsforslag nr. 406 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Boligministeriet:

Ændringsforslagene nr. 148-150 (lovforslagets § 14) og ændringsforslag nr. 377 (lovforslagets § 27) vedtoges uden afstemning.

Arbejds- og socialministeriet:

Ændringsforslagene nr. 151-170 (lovforslagets § 15), ændringsforslag nr. 378 (lovforslagets § 27) og ændringsforslagene nr. 407 og 408 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Ministeriet for offentlige arbejder:

Ændringsforslagene nr. 9-34 (lovforslagets § 2), ændringsforslagene nr. 171-181 (lovforslagets § 16), ændringsforslagene nr. 345-349 (lovforslagets § 26) og ændringsforslagene nr. 350-358 (lovforslagets § 27) vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 359 (lovforslagets § 27) vedtoges med 123 stemmer mod 19.

Ændringsforslagene nr. 360-365 (lovforslagets § 27), ændringsforslag nr. 400 (lovforslagets § 28) og ændringsforslagene nr. 409 og 414 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Ministeriet for handel, industri og søfart:

Ændringsforslagene nr. 4 og 5 (lovforslagets § 1), ændringsforslagene nr. 182-193 (lovforslagets § 17) og ændringsforslag nr. 410 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Justitsministeriet:

Ændringsforslagene nr. 194-212 (lovforslagets § 18), ændringsforslagene nr. 379-381 (lovforslagets § 27) og ændringsforslag nr. 403 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Kirkeministeriet:

Ændringsforslagene nr. 213-218 (lovforslagets § 19) vedtoges uden afstemning.

Undervisningsministeriet:

Ændringsforslagene nr. 42-48 (lovforslagets § 2), ændringsforslagene nr. 219-322 (lovforslagets § 20), ændringsforslag nr. 344 (lovforslagets § 25), ændringsforslagene nr. 382-394, 397 og 398 (lovforslagets § 27) og ændringsforslagene nr. 411 og 415 (lovforslagets § 30) vedtoges uden afstemning.

Forsvarsministeriet:

Ændringsforslagene nr. 323-333 (lovforslagets § 21) vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 (lovforslagets § 21) uden for tillægsbetænkningen af *Alfred Jensen m. fl.* (se sp. 3503)

forkastedes med 133 stemmer mod 7; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 (lovforslagets § 21) uden for tillægsbetænkningen af *Alfred Jensen m. fl.* (se sp. 3504)

forkastedes med 133 stemmer mod 7; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 334 og 335 (lovforslagets § 21)

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 (lovforslagets § 21) uden for tillægsbetænkningen af *Alfred Jensen, m. fl.* (se sp. 3504)

forkastedes med 133 stemmer mod 7; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 336 (lovforslagets § 21)

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 337 (lovforslagets § 21)

vedtoges med 112 stemmer mod 25; 5 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 395 (lovforslagets § 27)

vedtoges uden afstemning.

Finansministeriet:

Ændringsforslagene nr. 1-3 (lovforslagets § 1)

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 (lovforslagets § 1)

vedtoges med 129 stemmer mod 7.

Ændringsforslag nr. 7 (lovforslagets § 1)

vedtoges med 128 stemmer mod 7.

Ændringsforslag nr. 8 (lovforslagets § 1)

vedtoges med 129 stemmer mod 7.

Ændringsforslagene nr. 49 og 50 (lovforslagets § 3), ændringsforslag nr. 51 (lovforslagets § 4), ændringsforslagene nr. 338-343 (lovforslagets § 22), ændringsforslag nr. 396 (lovforslagets § 27), ændringsforslag nr. 401 (lovforslagets § 29) og ændringsforslagene nr. 412 og 416-420 (lovforslagets § 30)

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Genoptagelse af sager om invaliditetserstatning) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Johs. Christiansen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende en appelinstant for invalideforsikringsretten). Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Johs. Christiansen* har vedkommende gruppe udpeget *Helge Larsen*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 29. marts, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til normeringslov for finansåret 1957-58.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om børnetilskud.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om lempelse af beskatningen af merindtægt for skatteåret 1958-59.

[Formanden.]

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om beskatningen af renteforsikringer m. v. og pristalsreguleret alderdomsopsparing.

6) *Fortsættelse af tredje behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om skolelæger.

8) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i militær retsplejelov.

9) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om danske skibes forsikring mod krigsfare.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om statens istjeneste.

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om en særlig ydelse til enlige mødre.

Mødet hævet kl. 17¹⁵.

80. møde.

Fredag den 29. marts kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m. og i lov om forskellige forbrugsafgifter har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til normeringslov for finansåret 1957-58.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3446, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 379).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 86 stemmer; 12 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3365, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 375).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de tre følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om børnetilskud.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3366, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 375).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om lempelse af beskatningen af merindtægt for skatteåret 1958-59.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3366, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 375).